รายงานผลการวิจัย

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

เรื่อง

การพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน ในเขตภาคเหนือตอนบน ประจำปี 2552

THE DEVELOPMENT OF SAVING GROUP IN STRENGTHENING SOCIAL AND ECONOMIC OF THE COMMUNITY DEVELOPMENT IN THE UPPER NORTHERN REGION OF THAILAND

โดย

อารีย์ เชื้อเมืองพาน

เริงชัย ตันสุชาติ

มนตรี สิงหะวาระ

ชนิตา พันธุ์มณี

ชุมพล รินคำ

2552

รายงานผลการวิจัย

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

เรื่อง การพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน ในเขตภาคเหนือตอนบน

THE DEVELOPMENT OF SAVING GROUP IN STRENGTHENING SOCIAL AND ECONOMIC OF THE COMMUNITY DEVELOPMENT IN THE UPPER NORTHERN REGION OF THAILAND

ได้รับจัดสรรงบประมาณวิจัย ประจำปี 2552

จำนวน 330,000 บาท

หัวหน้าโครงการ รองศาสตราจารย์ อารีย์ เชื้อเมืองพาน

ผู้ร่วมโครงการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เริงชัย ตันสุชาติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์มนตรี สิงหะวาระ

นางสาวชนิตา พันธุ์มณี

นายชุมพล รินคำ

งานวิจัยเสร็จสิ้นสมบูรณ์

30 กันยายน 2552

สารบาญ

	หน้า
สารบาญเรื่อง	ก
สารบาญตางราง	ค
บทคัดย่อ	ง
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา	4
1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา	4
1.4 ขอบเขตการศึกษา	4
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	
2.1.1 แนวคิดในด้านบทบาทของการออมต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ	5
2.1.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่ม	5
2.1.3 แนวคิดในการรวมกลุ่มเพื่อจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชน เพื่อการพึ่งพาตนเอง	6
2.1.4 แนวคิดเกี่ยวข้องกับความอยู่รอดของชุมชน	6
2.1.5 ทฤษฎีการวิเคราะห์องค์ประกอบ	7
2.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
บทที่ 3 ระเบียบวิธีศึกษา	
3.1 ประชากรและวิธีการสุ่มตัวอย่าง	16
3.1.1 ประชากรและขนาดกลุ่มตัวอย่าง	16
3.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	17
3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล	18
บทที่ 4 ผลการศึกษา	
4.1 ลักษณะและผลการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์	
4.1.1 ลักษณะการดำเนินงาน	22
4.1.2 ผลการดำเนินงาน	24

4.2 ความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อกลุ่มออมทรัพย์
4.2.1 ลักษณะทั่วไปของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ตัวอย่าง 26
4.2.2 ระดับความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อกลุ่มออมทรัพย์ 27
4.3 ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์
4.3.1 การสกัดองค์ประกอบ 31
4.3.2 การหมุนแกน 32
4.3.3 การจัดกลุ่มตัวแปร 34
4.4 รูปแบบของการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ในอนาคต 39

บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ
5.1 สรุปผลการศึกษา 45
5.2 ข้อเสนอแนะ 48

เอกสารอ้างอิง 49

สารบัญคำย่อและสัญลักษณ์

สัญลักษณ์	ความหมาย
Cm	ตารางเซนติเมตร
Cm^3	ลูกบาศก์เซนติเมตร
Cm^{-1}	ต่อเซนติเมตร
g	กรัม
µg	ไมโครกรัม
mg	มิลลิกรัม
ml	มิลลิลิตร
mm	มิลลิเมตร
mM	มิลลิโมลาร์
ppm	ส่วนในล้านส่วน
µL	ไมโครลิตร
%	เปอร์เซ็นต์
^0C	องศาเซลเซียส
$R^{\bullet}$	อนุมูลอิสระอัลคิล
$\bullet$	อนุมูลอิสระ
$\bullet^{-}$	อนุมูลอิสระประจุลบ
$\bullet^{+}$	อนุมูลอิสระประจุบวก
α	แอลฟา
β	เบต้า
DPPH	2,2-diphenyl-1-pycrylhydrazyl
BHT	Butylated Hydroxyloluene
IC_{50}	ความสามารถของปริมาณ เข้มข้นของสารที่สามารถทำให้ความเข้มข้นของ DPPH ลดลง 50 เปอร์เซ็นต์

การพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน ในเขตภาคเหนือตอนบน

THE DEVELOPMENT OF SAVING GROUP IN STRENGTHENING SOCIAL AND ECONOMIC OF THE COMMUNITY DEVELOPMENT IN THE UPPER NORTHERN REGION OF THAILAND

ผู้วิจัย รองศาสตราจารย์ อารีย์ เชื้อเมืองพาน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์เริงชัย ตันสุชาติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์มนตรี สิงหะวาระ
นางสาวชนิตา พันธุ์มณี
นายชุมพล รินคำ

AUTHOR ASSOC. PROF. AREE CHEAMUANGPHAN
ASST. PROF. REONGCHAI TUNSUCHAT
ASST. PROF. MONTRI SINGHAVARA
MISS CHANITA PANMANEE
MR. CHUMPHOL RINKUM

.....

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ 1) เพื่อศึกษาลักษณะการดำเนินและผลการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อกลุ่มออมทรัพย์ 3) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์ และ 4) เพื่อศึกษาเพื่อศึกษาถึงรูปแบบความเป็นไปได้ของกลุ่มออมทรัพย์ในอนาคต โดยเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบสอบถามสมาชิกและคณะกรรมการของกลุ่มออมทรัพย์

ผลการศึกษา พบว่า การดำเนินงาน กลุ่มออมทรัพย์ส่วนใหญ่มีจำนวนคณะกรรมการ 6–10 คนการดำเนินงานในด้าน การออมทรัพย์ และการให้กู้ยืม มีแผนการดำเนินงานแต่ไม่มีลายลักษณ์อักษร และด้านผลการดำเนินงาน จากการวิเคราะห์ 5 ปีย้อนหลังตั้งแต่ปี 2547 – 2551 พบว่า ด้านทุนเรือนหุ้น การเจริญเติบโตโดยเฉลี่ยที่คงที่ ด้านจำนวนสมาชิก การเจริญเติบโตโดยเฉลี่ยมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น ด้านเงินทุนสำรอง การเจริญเติบโตโดยเฉลี่ยมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น ด้านทุนดำเนินการมีการเจริญเติบโตโดยเฉลี่ยที่คงที่ ด้านเงินฝากมีการเจริญเติบโตโดยเฉลี่ยที่ลดลง ด้านหนี้สินมีการเจริญเติบโตโดยเฉลี่ยที่คงที่ ด้านเงินให้กู้มีการเจริญเติบโตโดยเฉลี่ยที่คงที่ ด้านกำไรสุทธิมีการเจริญเติบโตโดยเฉลี่ยที่คงที่

ผลการศึกษาทางด้านความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อกลุ่มออมทรัพย์ พบว่า จากการวัดระดับความพึงพอใจของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ภาคเหนือตอนบนโดยพิจารณา 5 ด้านคือ ด้านการเงิน ด้านการให้บริการ ด้านสวัสดิการ ด้านคณะกรรมการ และด้านสมาชิก พบว่าสมาชิกมีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านคณะกรรมการ และสมาชิกมีความพึงพอใจน้อยที่สุดคือด้านสวัสดิการ

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและล้มเหลวของกลุ่มออมทรัพย์ พบว่า ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์ ประกอบไปด้วย 11 ปัจจัยโดยเรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้ 1) ปัจจัยสวัสดิการแก่สมาชิก 2) ปัจจัยเงินกู้ 3) ปัจจัยผลการทำงานของคณะกรรมการ 4) ปัจจัยเงินฝาก 5) ปัจจัยทุน 6) ปัจจัยที่มาของเงิน 7) ปัจจัยค่าจ้างและเงินกองทุน 8) ปัจจัยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ 9) ปัจจัยผู้ให้บริการ 10) ปัจจัยหนี้สูญ และ 11) ปัจจัยสวัสดิการของสมาชิก

ผลการศึกษารูปแบบของการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ในอนาคต พบว่า ความคิดเห็นโดยรวมในแต่ละด้านพบว่า คณะกรรมการให้ความสำคัญมากที่สุดในด้าน ทุนทางสังคม และให้ความสำคัญน้อยที่สุดในด้านกลไกและการบริหาร

ABSTRACT

The purpose of this study are 1) to study the characteristics and performance of the Group Savings 2) to study the satisfaction of members to the group savings 3) to study up factors affecting the success of the savings and 4) to study the model to study the possibility of savings in the future. The tools used in the study, Survey members. And Board of savings.

The results showed that the majority of the savings with the Board of 6-10 people operating in the savings and loan. The action plan but not written. And the performance. Analysis of 5 years back since 2547 to 2551 found that the share capital. The average growth constant. The number of members. The average growth is likely to increase. The currency reserves. The average growth is likely to increase. Capital growth is the average constant. The deposits have grown by an average lower. The debt has grown at an average constant. The loan amount is the average growth constant. The net profit has grown at an average constant.

Study on the satisfaction of the group members have found that savings from the satisfaction level of membership at northern savings based on 5 of the financial services field. Welfare. The Committee. And the members. Found that members are most satisfied in the Board of Directors. And member satisfaction is the minimal benefits.

Study of factors affecting success and failure of the savings found that factors that determine the success of the savings comprised 11 factors in order of priority as follows: 1) factors welfare member 2). Factors loans 3) factors, the performance of Board 4) factors deposits 5) capital factor 6) factors of the money 7) factors, wages and capital 8) factors, the performance of the Board 9) factors providers. 10) Factors, bad debt 11) factors of member benefits.

Study the form of group management, savings in the future, found that overall comments on each side found. Committee to focus most on social capital and the least important in mechanisms and management.

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตที่ผ่านมาประเทศไทยประสบความสำเร็จในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวมเป็นอย่างดี อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงถึงร้อยละ 7.8 ต่อปี แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าการขยายตัวทางเศรษฐกิจจะกระจุกตัวอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่ภาคอื่นๆ ของประเทศยังมีโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่ล้าหลัง แม้ผลของการพัฒนาจะสร้างความเจริญเติบโตให้เศรษฐกิจเป็นที่น่าพอใจ แต่มีผลกระทบตามมาอย่างมากมายเช่น ความเหลื่อมล้ำของรายได้ระหว่างเมืองกับชนบท สังคมขาดระเบียบวินัย ประชาชนนิยมวัตถุมากขึ้น สถาบันครอบครัวและชุมชนหลายแห่งล่มสลาย แรงงานย้ายถิ่นฐานจากชนบทสู่เมือง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม เป็นต้น

ภาคเหนือ เป็นอีกภาคหนึ่งที่มีโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่ล้าหลังประชากรส่วนใหญ่ยังมีอาชีพเกษตรกรรม มีฐานะที่ยากจน ทั้งนี้มีสาเหตุสำคัญคือ กลุ่มคนเหล่านี้ขาดเงินทุนและโอกาสในด้านความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ทำให้ความเป็นอยู่และรายได้ไม่มีความแน่นอน นอกจากนั้นกลุ่มคนเหล่านี้ยังถูกเอารัดเอาเปรียบจากกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจในอันที่จะมุ่งแสวงหาประโยชน์จากชุมชน เช่น การใช้ทรัพยากรของชุมชน ทั้งทรัพยากรทางด้านฝีมือแรงงาน และทรัพยากรอื่นๆ ที่เป็นปัจจัยการผลิต ทำให้กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในชุมชนนั้นอยู่ในฐานะแรงงานเท่านั้นมีหลายคนพยายามที่จะรักษาอาชีพของตนไว้ แต่มักจะประสบปัญหามากมาย อีกทั้งยังต้องพยายามปรับกระบวนการการผลิตให้มีคุณภาพสูงขึ้นเพื่อแข่งขันกับโรงงานอุตสาหกรรมได้ ปัญหาที่เกิดขึ้นตามมาคือ ปริมาณหนี้สินที่เพิ่มมากขึ้น จากการกู้ยืมนายทุนมาใช้หมุนเวียนในการผลิต ซึ่งการกู้ยืมเงินดังกล่าวจะมีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าตลาดในระบบถึง 2-5 เท่าตัว และนอกจากนั้นยังประสบปัญหาด้านการตลาด คือ มักถูกพ่อค้าคนกลางฉกฉวยผลประโยชน์ที่ตนควรจะได้รับไปโดยตนเองไม่มีอำนาจต่อรอง ทั้งนี้เพรากลุ่มคนเหล่านี้ขาดความรู้และประสบการณ์ด้านการตลาด ในที่สุดกิจกรรมที่คนในชุมชนได้ดำเนินมาเป็นระยะเวลาหลายชั่วคนและได้ยึดเป็นอาชีพสร้างรายได้และเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่ชีวิตอาจต้องสูญหายไปจากชุมชน(อารีย์ เชื้อเมืองพาน,2544)

จากปัญหาดังกล่าวรัฐจึงได้กำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8-10 เน้นการพัฒนาคนและชุมชนอย่างยั่งยืน ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง บนรากฐานของการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยใช้ “ธุรกิจชุมชน” เป็นศูนย์กลางในการกระจายโอกาสให้กับคนในชุมชนได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งทางด้านการจัดการ การปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง รวมถึงกระบวนการจัดสรรผลประโยชน์เพื่อพัฒนาชุมชนของตนเอง

ดังนั้นหากรัฐได้พัฒนาธุรกิจชุมชนให้มีความเข็มแข็งและสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนได้ จะมีส่วนสำคัญที่ทำให้ชุมชนมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี ชุมชนมีความเข็มแข็งและส่งผลให้การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศมีความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

กลุ่มออมทรัพย์เป็นธุรกิจชุมชนประเภทหนึ่ง ที่คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดตั้งขึ้นมาดำเนินกิจกรรมในรูปแบบของการสะสมเงินออม โดยมีจุดประสงค์เพื่อสร้างแหล่งเงินทุนให้เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งแหล่งเงินทุนดังกล่าวจะเป็นศูนย์กลางในการกระจายโอกาสให้คนที่อาศัยในชุมชนนั้นๆ ทั้งในด้านเงินทุนสวัสดิการต่างๆ นอกจากนี้กลุ่มออมทรัพย์ดังกล่าวยังเป็นศูนย์กลางในการดำเนินกิจกรรมด้านสังคมร่วมกันทำให้คนในชุมชนมีความสมัครสมานสามัคคีซึ่งกันและกัน และอาจกล่าวได้ว่า “กลุ่มออมทรัพย์” ถือเป็นองค์กรชุมชนที่ทำหน้าที่ในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนอย่างแท้จริงเพราะสามารถเสริมสร้างฐานะทางเศรษฐกิจและความอยู่ดีมีสุขให้เกิดแก่คนในชุมชนได้ อย่างไรก็ดีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ในปัจจุบัน มีทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเข้าไปสนับสนุนส่งเสริมในการจัดตั้ง เช่น กรมพัฒนาชุมชนได้ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ซึ่งนับว่าประสบความสำเร็จในด้านปริมาณเพราะกลุ่มออมทรัพย์ส่วนใหญ่จะล้มเลิกกิจการไป ส่วนกลุ่มออมทรัพย์ที่ดำเนินงานส่งเสริมโดยภาคเอกชน เช่น กลุ่มสัจจกรณ์ และธนาคารหมู่บ้าน ก็มีลักษณะเดียวกันคือมีบางส่วนเท่านั้นที่สามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืน ปัญหาที่สำคัญก็คือการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ดังกล่าวส่วนใหญ่จะดำเนินงานตามรูปแบบที่หน่วยที่เข้ามาส่งเสริมเป็นสำคัญ ซึ่งรูปแบบดังกล่าวมีความไม่เหมาะสมในหลายด้าน เช่น ไม่มีการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องรวมไปถึงไม่มีการสร้างเครือข่ายเพื่อให้การสนับสนุนซึ่งกันและกัน บางพื้นที่ยังมีการแข่งขันระหว่างหน่วยงานที่เข้าไปสนับสนุน ด้วยเหตุนี้กลุ่มออมทรัพย์ที่เกิดขึ้นในชุมชนต้องล้มเลิกการดำเนินการและไม่มีการจัดตั้งขึ้นมาอีกเลย

อย่างไรก็ตามยังมีกลุ่มออมทรัพย์อีกรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นจากความต้องการของคนในชุมชนเอง โดยไม่มีหน่วยงานใดมาสนับสนุน หรือให้ความช่วยเหลือ เป็นการดำเนินกิจกรรมด้วยตัวของคนในชุมชนเอง ซึ่งเรียกว่าเป็นกลุ่มออมทรัพย์ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ซึ่งส่วนหนึ่งสามารถดำเนินการไปได้ด้วยดี สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้เป็นอย่างดี โดยอาศัยภูมิปัญญาของผู้นำชุมชนหรือกลุ่มชาวบ้านในการพัฒนาดำเนินกิจการ ซึ่งเป็นกลุ่มดังกล่าวเป็นกลุ่มที่ทราบและเข้าใจปัญหาในท้องถิ่นของตน จึงสามารถพัฒนารูปแบบการออมทรัพย์ให้เหมาะสมกับท้องถิ่นได้

กลุ่มออมทรัพย์ในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบนมีการจัดตั้งเพื่อแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการพัฒนาเศรษฐกิจที่มีการกระจายพัฒนาไปอย่างไม่ทั่วถึง ซึ่งมีการจัดตั้งมีด้วยกันหลายรูปแบบทั้งจากหน่วยงานของรัฐและเอกชน รวมถึงกลุ่มที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติโดยคนในชุมชน ซึ่งแต่ละรูปแบบของการจัดตั้งต่างก็ประสบความสำเร็จ หรือล้มเลิกกิจการแตกต่างกันไป แต่กลุ่มที่น่าสนใจคือกลุ่มออมทรัพย์ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติโดยคนในชุมชน ซึ่งสามารถดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม

ได้โดยไม่มีหน่วยงานใดมาสนับสนุนช่วยเหลือ โดยอาศัยภูมิปัญหาของชุมชนหรือผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ ลองผิดลองถูกด้วยตัวเองจนประสบความสำเร็จจนหลายพื้นที่จึงทำให้กลุ่มออมทรัพย์ดังกล่าวกำลังได้รับความสนใจ เพราะเป็นรูปแบบของกลุ่มออมทรัพย์ที่จัดตั้งโดยชุมชน ของชุมชน และเพื่อชุมชนอย่างแท้จริง

กลุ่มออมทรัพย์ที่เกิดเองตามธรรมชาติโดยชุมชนหรือผู้นำในชุมชนเป็นผู้จัดตั้งขึ้นในเขตภาคเหนือตอนบน มีกระจายอยู่ทั่วไป ทั้ง 7 จังหวัด มีจำนวนรวมกันทั้งสิ้น 1,343 กลุ่ม (ตารางที่ 1) โดยจังหวัดเชียงใหม่มีมากที่สุดคือ 408 กลุ่ม น้อยที่สุดที่สำรวจได้ คือจังหวัดพะเยามีจำนวน 42 กลุ่ม ซึ่งกลุ่มเหล่านี้ยังมิได้ถูกจัดระบบหรือถอดรหัสรูปแบบองค์ความรู้ที่ชัดเจน ทำให้ในระยะเวลาต่อมาหลังจากช่วงอายุของรุ่นที่ก่อตั้งหมดไป กลุ่มออมทรัพย์มักจะเกิดปัญหาจนอาจไม่สามารถดำเนินกิจกรรมต่อไปได้ ซึ่งกลุ่มออมทรัพย์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหลายกลุ่มมีความรุ่งเรืองได้เพียงรุ่นเดียวเท่านั้น เพราะองค์ความรู้ได้ตายเลือนหายตายไปกับผู้ร่วมก่อตั้ง นั้นจึงเป็นที่มาของการศึกษากลุ่มออมทรัพย์ดังกล่าว เพื่อศึกษาทัศนคติความพึงพอใจของชุมชนโดยรวม ปัจจัยเงื่อนไขที่ทำให้ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการดำเนินงาน ตลอดจนศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบองค์ความรู้ของกลุ่มออมทรัพย์ประเภทนี้ เพื่อเป็นหลักในการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มออมทรัพย์ในเขตภาคเหนือตอนบนให้มีความยั่งยืนและเป็นที่พึ่งของชุมชนได้อย่างแท้จริง

ตารางที่ 1 กลุ่มออมทรัพย์ท้องถิ่นในเขตภาคเหนือตอนบน

กลุ่มออมทรัพย์ในท้องถิ่น(ไม่ใช่สหกรณ์)			
จังหวัด	**จำนวน**	**สมาชิก**	**เงินสะสม**
เชียงใหม่	408	28,390	30,976,043
เชียงราย	191	25,937	52,389,101
แพร่	98	7,957	9,721,304
ลำพูน	137	14,689	33,237,111
ลำปาง	338	28,867	50,445,188
น่าน	129	9,113	6,214,713
พะเยา	42	5,069	8,893,037
รวม	1,343	120,022	191,876,497

ที่มา : บริษัทเศรษฐกิจร่วมด้วยช่วยกัน จำกัด, 2545

1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาลักษณะ ผลการดำเนินงานและความพึงพอใจของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

1.2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของกลุ่มออมทรัพย์ดังกล่าว

1.2.3 เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนารูปแบบของกลุ่มออมทรัพย์ให้อยู่ในรูปแบบที่เหมาะสม

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.3.1 ทำให้ทราบถึงสถานการณ์การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์

1.3.2 ทำให้ทราบความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อกลุ่มออมทรัพย์

1.3.3 ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความสำเร็จหรือล้มเหลวของกลุ่มออมทรัพย์

1.3.4 ทำให้ทราบถึงลักษณะรูปแบบในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ในอนาคต

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะกลุ่มออมทรัพย์ที่จัดตั้งขึ้นโดยธรรมชาติ คือ ตั้งขึ้นโดยคนในชุมชนเอง ในพื้นที่ 7 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ประกอบไปด้วย จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน และพะเยา

บทที่ 2
แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวคิดในด้านบทบาทของการออมต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

การออมเป็นส่วนที่มีความสำคัญที่สุดในการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศ ซึ่งมีนักเศรษฐศาสตร์หลายท่านได้ให้แนวความคิดไว้เช่น Adam Smith กล่าวไว้ว่า “การออมจะทำให้เกิดการแบ่งงานตามที่ตนเองมีความถนัด ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวม” (Branson, 1972) นอกจากนี้ David Ricado มีความเห็นว่า การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นผลมาจากการออมและปริมาณการออมจะมีความสัมพันธ์กับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในทิศทางเดียวกัน (Glahe, 1973) และ Multhus ได้กล่าวไว้ว่า “การออมจะเป็นสิ่งที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ” (Wan, 1971)

2.1.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับกระบวนการกลุ่ม

(1) แนวความคิดของนักจิตวิทยา

เครกซ์ และคณะ ให้ความหมายของ คำว่ากลุ่มไว้ว่า กลุ่ม หมายถึง การที่มีคนตั้งแต่ฐานซึ่งนำไปสู่การกระทำร่วมกัน

1) มีอุดมคติในการรวมกลุ่มร่วมกันคือ มีความเชื่อและคุณค่าและบรรทัดฐานซึ่งจะไปสู่การกระทำร่วมกัน

2) มีสัมพันธภาพในกลุ่มอย่างมีอิสระและการแสดงพฤติกรรมของสมาชิกแต่ละคนจะมีอิทธิพลต่อกัน

บรอดเบค อธิบายว่ากลุ่ม คือ การรวมกันของปัจเจกบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน ความเกี่ยวข้องนั้นมีลักษณะที่แน่นอนกล่าวคือ สามารถเห็นได้และชนิดของความเกี่ยวข้องจะขึ้นอยู่กับหรือชี้ให้ทราบถึงชนิดของกลุ่มว่าเป็นครอบครัว ผู้ฟัง สหภาพแรงงาน หรือฝูงชน

(2) แนวความคิดของนักสังคมวิทยา

เชอรีฟ ให้ความหมายของคำว่า “กลุ่ม” ในฐานะเป็นหน่วยทางสังคมว่า กลุ่มต้องมีลักษณะดังนี้

1) มีสมาชิกอยู่จำนวนหนึ่งซึ่งสมาชิกแต่ละคน จะต้องมีบทบาทอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะภายในช่วงเวลาที่กำหนดเอาไว้ไม่มากก็น้อย กล่าวคือมีการพึ่งพาอาศัยกัน หรือมีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม

2) มีค่านิยมและบรรทัดฐานที่แสดงออกมาได้อย่างแน่นอน ซึ่งค่านิยมและบรรทัดฐานนี้จะเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิด แรงบันดาลใจ และวัตถุประสงค์ในการรวมกลุ่มของสมาชิกหรือผลต่อความสำเร็จของกลุ่มหรือเครื่องกำหนดสิ่งที่พึงปรารถนาของกลุ่ม

(3) ทฤษฎีสนาม(Field Theory) ของ เคิทร์ เลวิน สรุปได้ ดังนี้

1) พฤติกรรมจะเป็นผลมาจากพลังความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม

2) โครงสร้างของกลุ่ม จะเกิดจากการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีลักษณะแตกต่างกัน

3) การรวมกลุ่มแต่ละครั้ง จะต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่าง สมาชิกในกลุ่ม โดยการปฏิสัมพันธ์ในรูปของการกระทำ (Act) ความรู้สึก (Feel) และความคิด (Think)

4) องค์ประกอบต่างๆ จะก่อให้เกิดโครงสร้างของกลุ่มแต่ละครั้งจะมีความแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของสมาชิกในกลุ่ม

5) สมาชิกในกลุ่มจะมีการปรับตัวเข้าหากันและพยายามช่วยกันทำงานซึ่งการที่บุคคลพยายามที่จะปรับปรุงบุคลิกภาพของตนที่แตกต่างกันนี้จะก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและทำให้เกิดพลังหรือแรงผลักดันของกลุ่มที่จะทำให้การทำงานเป็นไปได้ด้วยดี

2.1.3 แนวคิดในการรวมกลุ่มเพื่อจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเอง

การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องอาศัยการออมภายในประเทศเป็นสิ่งสำคัญแต่เนื่องจากหลายประเทศเป็นประเทศที่ยากจนระดับการออมภายในประเทศจึงอยู่ในระดับต่ำ สถาบันการเงินที่มีอยู่ในระบบ ไม่อาจทำหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะกลุ่มคนที่ยากจนในประเทศไม่มีโอกาสที่จะได้รับเงินทุนจากสถาบันการเงินเหล่านี้ ด้วยเหตุนี้จึงมีแนวคิดที่จะจัดตั้งสถาบันการเงินแบบใหม่ขึ้นเป็นแหล่งเงินทุนให้กับผู้ที่ด้อยโอกาสเหล่านี้

Grameen Bank เป็นสถาบันการเงินที่จัดตั้งขึ้นในประเทศบังคลาเทศโดยมีนายโมฮัมหมัด(Mr.Mohamed) ซึ่งเป็นนักเศรษฐศาสตร์ ของ Chittagong University วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งคือ การสนับสนุนให้กลุ่มคนผู้ยากจนเข้ามาร่วมกันออมเงินและนำเงินออมดังกล่าวไปให้ผู้ด้อยโอกาสเฉพาะผู้มีรายได้น้อยในเขตชนบทกู้ยืม

2.1.4 แนวคิดเกี่ยวข้องกับความอยู่รอดของชุมชน

กาญจนา แก้วเทพ

“ในหมู่บ้านที่เผชิญปัญหาเศรษฐกิจ สังคมและธรรมชาติ มักจะมีกลุ่มชาวบ้านกลุ่มหนึ่งออกมารวมตัวกันเพื่อพยายามสรรพกำลังต่างๆ ทั้งจากภายในหมู่บ้านหรือต่างท้องถิ่น เพื่อทำการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยอาศัยแนวทางของการพึ่งพาตนเอง การมีกลุ่มเช่นนี้ทำให้ชุมชนสามารถดำรงอยู่ได้”

อนุชาติ พวงสำลี

“การที่ผู้คนหันหน้ามารวมกันเพื่อเผชิญกับปัญหา ด้วยความตั้งใจในเป้าหมายเดียวกัน ย่อมทำให้ชุมชนดังกล่าวเข็มแข็งและเป็นสังคมที่มีคุณภาพ ซึ่งแตกต่างจากการสร้างภาพลวงตาโดยการสร้างกิจกรรมพัฒนาโดยมีผู้เข้าร่วมมากมาย สุดท้ายกลายเป็น เฮโลสาระพา”

Gold Smith

“องค์กรชุมชนหรือองค์กรประชาชนถือเป็นกลไกที่สำคัญยิ่งในกระบวนการสร้างชุมชนให้เข็มแข็งและมีคุณภาพ เพราะองค์กรชุมชนเป็นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน”

สมพันธ์ เตชะอธิกและคณะ

ได้ให้ความหมายขององค์กรชุมชนไว้หลากหลาย เช่น

1) องค์กรชุมชนในความหมายของการรวมตัวกันทำกิจกรรมในหมู่บ้าน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มผู้ปลูกผักปลอดสารพิษ เป็นต้น

2) องค์กรชุมชนในความหมายของการประสานกิจกรรมที่เหมือนๆ กันในต่างหมู่บ้าน ในลักษณะเครือข่าย เช่น เครือข่ายกลุ่มผู้ปลูกผักปลอดสารพิษ เป็นต้น

3) องค์กรชาวบ้านในความหมายของการต่อรองกับนโยบายของรัฐ เช่น สมัชชาเกษตรกรรายย่อย เป็นต้น

2.1.4 ทฤษฎีการวิเคราะห์องค์ประกอบ

การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของเครื่องมือวัด การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นวิธีการสำหรับตรวจสอบความสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่สังเกตหรือวัดได้

เดเนียล (Daniel. 1988) ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์องค์ประกอบไว้ว่า “การวิเคราะห์องค์ประกอบถูกออกแบบมาเพื่อใช้ตรวจสอบโครงสร้างของชุดตัวแปรและเพื่อใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในรูปของจำนวนที่น้อยที่สุดของตัวแปรแฝงที่สังเกตไม่ได้ ซึ่งตัวแปรแฝงที่สังเกตไม่ได้เหล่านี้จะถูกเรียกว่า “องค์ประกอบ”

จเรสคอก และซอร์บอม (Joreskog and Sorbom. 1989) ได้อธิบายว่า “แนวคิดที่สำคัญภายใต้รูปแบบของการวิเคราะห์องค์ประกอบ คือ มีตัวแปรบางตัวที่ไม่สามารถสังเกตหรือวัดได้โดยตรง หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นตัวแปรแฝงหรือองค์ประกอบ ตัวแปรที่ไม่สามารถสังเกตหรือวัดได้โดยตรงนั้น สามารถอ้างอิงได้ทางอ้อมจากข้อมูลของตัวแปรที่สังเกตได้ การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นกระบวนการทางสถิติสำหรับเปิดเผย (uncovering) ตัวแปรแฝงที่มีอยู่ โดยศึกษาผ่านความแปรปรวนระหว่างชุดของตัวแปรที่สังเกตได้”

กระบวนการวิเคราะห์องค์ประกอบถือกำเนิดขึ้นมาในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 โดย สเปียร์แมน (Spearman. 1904) แต่การวิเคราะห์องค์ประกอบในสมัยนั้นยังเป็นวิธีการที่ยุ่งยาก ซับซ้อนและเสียเวลามากในการวิเคราะห์ ดังนั้น การวิเคราะห์องค์ประกอบจึงยังไม่เป็นที่แพร่หลาย ในหมู่นักวิจัยสมัยนั้นจนกระทั่งคอมพิวเตอร์ได้ถือกำเนิดขึ้นมาและตามมาด้วยโปรแกรม คอมพิวเตอร์ที่จะช่วยเหลือในการวิเคราะห์องค์ประกอบ ดังนั้นการวิเคราะห์องค์ประกอบจึงได้ แพร่หลายออกไปในหมู่นักวิจัยกันอย่างกว้างขวาง

วัตถุประสงค์ของเทคนิค Factor Analysis

1) เพื่อศึกษาว่าตัวประกอบร่วมที่จะสามารถอธิบายความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่าง ตัวแปรต่างๆ โดยที่จำนวนตัวประกอบร่วมที่หาได้จะมีจำนวนน้อยกว่า จำนวนตัวแปรนั้นมีตัว ประกอบร่วมอะไรบ้าง โมเดลนี้ เรียกว่า Exploration Factor Analysis Model

2) เพื่อต้องการทดสอบสมมุติฐาน เกี่ยวกับโครงสร้างของตัวประกอบว่า ตัว ประกอบแต่ ละตัวประกอบแต่ละตัวประกอบด้วยตัวแปรอะไรบ้าง และตัวแปรแต่ละควรมี น้ำหนัก หรืออัตราความสัมพันธ์กับตัวประกอบมากน้อยเพียงใดตรงกับที่คาดคะเนไว้หรือไม่ หรือสรุปได้ว่า เพื่อต้องการทดสอบว่าตัวประกอบอย่างนี้ ตรงกับโมเดลหรือตรงกับบททฤษฎีที่มีอยู่หรือไม่ โมเดล นี้เรียกว่า Confirmatory Factor Analysis Model

ประโยชน์ของเทคนิค Factor Analysis

1) ลดจำนวนตัวแปร โดยการรวมตัวแปรหลาย ๆ ตัวให้อยู่ในปัจจัยเดียวกัน ปัจจัย ที่ได้ถือเป็นตัวแปร ใหม่ที่สามารถหาค่าข้อมูลของปัจจัยที่สร้างขึ้นได้ เรียกว่า Factor Score แล้ว จึง สามารถนำปัจจัยดังกล่าวไป เป็นตัวแปรสำหรับการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป เช่น การวิเคราะห์ความ ถดถอยและสหสัมพันธ์ (Regression and Correlation Analysis) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) การทดสอบสมมติฐาน t-test Z-test และการวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม (Discriminant Analysis) เป็นต้น

2) ใช้ในการแก้ปัญหาอันเนื่องมาจากการที่ตัวแปรอิสระของเทคนิคการวิเคราะห์ สมการความ ถดถอยมีความสัมพันธ์กัน (Multicollinearity) ซึ่งวิธีการอย่างหนึ่งในการแก้ปัญหานี้ คือ การรวมตัวแปรอิสระที่มี ความสัมพันธ์ไว้ด้วยกัน โดยการสร้างเป็นตัวแปรใหม่หรือเรียกว่า ปัจจัย โดยใช้เทคนิค Factor Analysis แล้วนำ ปัจจัยดังกล่าวไปเป็นตัวแปรอิสระในการวิเคราะห์ ความถดถอยต่อไป

3) ทำให้เห็นโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา เนื่องจากเทคนิค Factor Analysis จะหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) ของตัวแปรทีละคู่แล้วรวมตัวแปรที่ สัมพันธ์กันมากไว้ในปัจจัยเดียวกันจึงสามารถวิเคราะห์โครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปร ต่าง ๆ ที่อยู่ในปัจจัยเดียวกันได้ ทำให้สามารถอธิบายความหมายของแต่ละปัจจัยได้ ตามความหมาย

ของตัวแปรต่าง ๆ ที่อยู่ในปัจจัยนั้น ทำให้สามารถ นำไปใช้ในด้านการวางแผนได้ เช่น ศึกษาถึงตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า

ขั้นตอนการวิเคราะห์ของเทคนิค Factor Analysis

การสร้างเมตริกซ์ความสัมพันธ์ระหว่างคู่ของตัวแปรทุกตัว (Correlation Matrix) การสร้างเมตริกซ์ความสัมพันธ์ระหว่างคู่ของตัวแปรทุกตัวเป็นขั้นตอนแรกของการวิเคราะห์ปัจจัย ที่จะดำเนินการหาความสัมพันธ์ในรูปแบบเส้นตรงโดยวิธีของ Pearson Correlation ระหว่างตัวแปรทุกคู่ที่ต้องการนำมาจัดกลุ่ม ซึ่งจะอยู่ในรูปของ Correlation Matrix การหาความสัมพันธ์จะมีประโยชน์ในการนำตัวแปรไปใช้ในการจัดกลุ่ม ด้วยวิธีของการาวิเคราะห์ตัวประกอบ โดยมีการพิจารณาดังนี้

1) ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรคู่ใดมีค่าใกล้ +1 หรือ –1 แสดงว่าตัวแปรคู่ นั้นมีความสัมพันธ์กันมาก ควรอยู่ใน Factor เดียวกัน

2) ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรคู่ใดมีค่าใกล้ศูนย์แสดงว่าตัวแปรคู่นั้นไม่มีความสัมพันธ์กันหรือสัมพันธ์กันน้อยมาก ควรอยู่คนละ Factor

3) ถ้ามีตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น หรือมีความสัมพันธ์กับ ตัวแปรอื่น ๆ ที่เหลือน้อยมาก ควรอยู่คนละ Factor

4) ถ้ามีตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่นหรือมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น ๆ ที่ เหลือน้อยมาก ควรตัดตัวแปรนั้นออกจากการวิเคราะห์

การสกัดปัจจัย (Factor Extraction)

วัตถุประสงค์ของการสกัดปัจจัย คือ การหาจำนวน Factor ที่สามารถใช้ตัวแปรทั้งหมดทุกตัวได้ วิธีการสกัด ปัจจัยมีหลายวิธี ดังนั้นจะต้องตัดสินใจเลือกใช้วิธีใด เพราะแต่ละวิธีจะให้ผลแตกต่างกัน วิธีการสกัดปัจจัยแบ่งออกเป็น 2 วิธีใหญ่ ๆ คือ

1) วิธีองค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis : PCA) วิธีนี้อาศัยหลักความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรที่ใช้เป็นข้อมูลองค์ประกอบหลักตัวแปรคือ การผสมเชิงเส้นตรง (Linear Combination) ของตัวแปรที่อธิบายการผันแปรของข้อมูลได้มากที่สุด จากนั้นหาการผสมที่สองที่สามารถอธิบายการผันแปรได้มากที่สุดเป็นอันดับที่สอง โดยที่ไม่สัมพันธ์กับการผสมแรก ทำเช่นนี้เรื่อยไปจนได้องค์ประกอบหลัก(หรือปัจจัย) ที่สามารถอธิบายการผันแปรของทุกตัวแปรได้ครบถ้วน ซึ่งองค์ประกอบหลักจะอธิบายการผันแปรได้ น้อยลงตามลำดับและทุกองค์ประกอบไม่สัมพันธ์กัน

2) วิธีองค์ประกอบร่วม(Common Factor Analysis: CFA)วิธีนี้สามารถแบ่งได้เป็น 5 วิธีคือ

2.1) วิธีกำลังสองน้อยที่สุดไม่ปรับน้ำหนัก (Unweighted Least Square) เป็นวิธีการสกัดปัจจัย โดยจะกำหนดจำนวนไว้ตายตัวและพยายามหาเมตริกซ์แบบแผนของปัจจัย

(Factor Pattern Matrix) ที่ทำให้ผลรวมของความแตกต่างกำลังสองระหว่างเมตริกซ์ ที่คำนวณได้หรือเมตริกซ์ความสัมพันธ์ที่สร้างขึ้นใหม่และเมตริกซ์ความสัมพันธ์เดิมระหว่างตัวแปรมีค่าน้อยที่สุด

2.2) วิธีกำลังสองน้อยที่สุดทั่วไป (Generalized Least Square : ULS) เป็นวิธีการที่ใช้หลักเกณฑ์อย่างเดียวกันกับวิธีอื่น ๆ ที่นอกเหนือไปจากวิธีองค์ประกอบหลัก เพียงแต่มีการถ่วงน้ำหนักความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในเชิงปฏิภาคกลับกับความเด่นเฉพาะ (Uniqueness) ของตัวแปรนั้น โดยให้ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีความเด่นเฉพาะมากมี น้ำหนักน้อยกว่าค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีความเด่นเฉพาะต่ำ ซึ่งความเด่นเฉพาะของ ตัวแปรคือ อัตราความไม่สัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัว สามารถวัดได้จากค่าสัมประสิทธิ์ ความสัมพันธ์เชิงส่วน (Partial Correlation Coefficient)

2.3) วิธีความเป็นไปได้สูงสุด (Maximum Likelihood Method : ML) เป็นวิธีการที่ใช้หาค่าโดยการประมาณที่สามารถจะใช้หาค่าโดยการประมาณที่สามารถจะใช้เมตริกซ์ความสัมพันธ์ที่คำนวณได้ใกล้กับเมตริกซ์ที่ได้จากการสังเกตโดยสมมติว่าข้อมูลนั้นเป็นข้อมูลตัวอย่างที่มีการกระจายปกติหลายตัวแปร(Multivariate Normal Distribution) และโดยการปรับน้ำหนักค่าความสัมพันธ์ในเชิงปฏิภาคกลับกับความเด่นเฉพาะของตัวแปรซึ่งจะทำการคำนวณซ้ำหลาย ๆ ครั้ง จนกว่าจะได้เมตริกซ์ที่ใกล้กับเมตริกซ์ที่ได้จากการสังเกต

2.4) วิธีอัลฟ่า (Alpha Method) เป็นการใช้หลักการเดียวกับวิธีการแยกปัจจัยแบบอื่น ๆคือ มีการตั้งข้อสมมติฐานไว้ว่าตัวแปรแต่ละตัวมีส่วนประกอบ 2 ส่วน คือ ปัจจัยร่วมและปัจจัยเฉพาะ แต่ที่แตกต่างจากวิธีการอื่นๆ คือ แทนที่จะถือว่าจำนวนกรณีที่จะใช้ในการวิเคราะห์เป็นจำนวนตัวอย่าง กลับถือว่าจำนวนตัวแปรนั้นเป็นตัวอย่างของคุณสมบัติของประชากร (Population Parameters) วัตถุประสงค์ของวิธีการแยกปัจจัยโดยอาศัย ค่าอัลฟ่า คือ หาปัจจัยที่เป็นตัวแทนของคุณสมบัติของประชากร หรือ มีอัตราการใช้ได้ทั่วไปสูงสุด (Maximum Generalizability) อัตราการใช้ได้ทั่วไปที่วัดได้โดยค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้คือ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson Reliability Coefficient) หรือค่าอัลฟ่าของครอนบาค (Cronbach’s Alpha) วิธีการแยกปัจจัยดังกล่าวนี้ สมมติว่าตัวแปรนั้นได้มาจากข้อมูลของประชากรทั้งหมด แต่ ตัวแปรนั้นเป็นตัวอย่างของตัวแปรทั้งหมด

2.5) วิธีเงา (Image Method) เป็นวิธีการแยกปัจจัยอีกวิธีหนึ่งซึ่งสมมติว่า ตัวแปรแต่ละตัวแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เกิดจากปัจจัยร่วมและส่วนที่เกิดจากปัจจัยเฉพาะสัดส่วนที่แน่นอนของทั้งสองส่วนนี้คำนวณได้จากการประมาณ โดยอาศัย เมตริกซ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ทฤษฎีเงา (ImageTheory) ซึ่งกัทแมน (Guttman) เป็นผู้พัฒนา ส่วนที่เป็นส่วนร่วมของตัวแปรคาดประมาณได้จากความสัมพันธ์เชิงเส้นของตัวแปรตัวนั้นกับตัวแปรที่เหลือทั้งหมด ส่วนที่เรียกว่าเงาของตัวแปรนั้น (The Image of theVariable) ส่วนเฉพาะของ ตัวแปร

ก็คือ ส่วนที่ไม่สามารถคาดประมาณได้จากความสัมพันธ์เชิงเส้นกับตัวแปรอื่น ส่วนนี้เรียกว่า ด้านเงา (Anti – image)

การหมุนแกนปัจจัย (Factor Rotation

เป็นขั้นตอนที่จะดำเนินการแยกตัวแปรให้เห็นเด่นชัดว่าตัวแปรหนึ่ง ๆ ควรจะจัดอยู่ในกลุ่มหรือในปัจจัยใด เนื่องจากในการสกัดปัจจัยจะได้ปัจจัยหรือปัจจัยหลายปัจจัย ซึ่งแต่ละปัจจัยจะเกิดการรวมของตัวแปรแบบเชิงเส้นตรงแต่ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ ตัวแปรหนึ่ง ๆ อาจจะเป็นสมาชิกในหลายปัจจัยซึ่งยากต่อการให้ ความหมายของปัจจัยและการกำหนดชื่อปัจจัยหรืออาจได้ความหมายของแต่ละปัจจัยไม่ชัดเจน การหมุนแกนจะเป็นวิธีการที่จะทำให้สมาชิกของแต่ละตัวแปรในปัจจัยหนึ่ง ๆ ชัดเจนขึ้น วิธีการหมุนแกนปัจจัยสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 วิธี ใหญ่ ๆ คือ

1) การหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal) เป็นวิธีการหมุนแกนแบบที่ให้แกนของปัจจัยหมุนจากตำแหน่งเดิมในลักษณะตั้งฉากกันตลอดเวลาที่มีการหมุนแกนเรียกว่าเป็นการหมุนแกนแบบที่ปัจจัยแต่ละปัจจัยไม่มีความสัมพันธ์กันเลย วิธีการหมุนแกนแบบมุมฉากสามารถจำแนกได้ 3 วิธีย่อย ๆ ดังนี้

1.1) แบบควอติแมกซ์ (Quartimax) วัตถุประสงค์ของการหมุนแบบ ควอติแมกซ์ คื อ การลดความซ้ำซ้อนเชิงตัวประกอบของตัวแปรน้อยลงที่สุดเท่าที่จะทำได้โดยหมุนแกนของ ตัวประกอบไปในทางที่ทำให้ตัวแปรมีน้ำหนักสูงต่อตัวประกอบหนึ่ง และไม่มีหรือแทบจะไม่มีน้ำหนักต่อตัวประกอบนั้น ๆ อีก ความสลับซับซ้อนเชิงตัวประกอบของตัวแปรวัดได้จาก ความแปรปรวนร่วมจากกำลังสองของน้ำหนักของตัวประกอบของตัวแปรอัตราความแปรปรวนร่วมวัดได้จากค่าเฉลี่ยของกำลังสองของค่าเบี่ยงเบนจากค่าเฉลี่ย ซึ่งอัตราความแปรปรวนร่วมมากที่สุด เมื่อตัวแปรตัวหนึ่งมีค่ากำลังสองของน้ำหนักของตัวแปรค่าใด ค่าหนึ่งในแถวเท่ากับ ค่าความร่วมกันและค่าที่เหลือเป็นศูนย์ ดังนั้น ค่าสูงสุดของอัตราความร่วมกันของค่ากำลังสองของน้ำหนักตัวประกอบ คือความสลับซับซ้อนที่ง่ายที่สุดของตัวแปรนั้น

1.2) แบบวาริแมกซ์ (Varimax) วิธีการนี้ พยายามที่จะลดจำนวนตัวแปรที่มีน้ำหนักปัจจัยมาบนแต่ละปัจจัยให้เหลือน้อยที่สุดจะทำให้ได้เฉพาะตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ในการรวมตัวแบบเชิงเส้นสูงหรืออีกนัยหนึ่ง ก็คือ มุ่งไปที่ความแตกต่างหรือความแปรปรวนของแต่ละตัวประกอบโดยพยายามทำให้ตัวประกอบแต่ละคอลัมน์แตกต่างกันให้มากที่สุดซึ่งจะช่วยให้ตีความหมายของปัจจัยได้ง่าย

1.3) แบบอิควาแมกซ์ (Equamax) เป็นการผสมระหว่างแบบควอติกแมกซ์และแบบวาริแมกซ์ที่ต้องการแปรความหมายทั้งปัจจัยและตัวแปร โดยเป็นการลดจำนวนทั้งจำนวนตัวแปรในแต่ละปัจจัยและลดจำนวนปัจจัยที่ใช้อธิบายความหมายของตัวแปร

2) การแกนแบบมุมแหลม (Oblique Rotation) เป็นวิธีการหมุนแกนแบบที่ให้แกนของปัจจัยหมุนจากตำแหน่งเดิมในลักษณะเป็นมุมแหลม และไม่ตั้งฉากกันตลอดเวลาที่มีการหมุน

แกน โดยการหมุนแกนแบบนี้สามารถที่จะระบุระดับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยโดยการกำหนดจำนวนองศาของมุมแหลมตั้งแต่ 0 ถึง 90 องศา ถ้าต้องการให้ปัจจัยที่ได้มีความสัมพันธ์กันสูงให้กำหนดค่าจำนวนองศาต่ำๆ (ถ้ากำหนดเป็น 0 องศาแสดงว่าให้ปัจจัยมีความสัมพันธ์กันสูงสุด) แต่ถ้าต้องการให้ปัจจัยที่จะได้ มีความสำพันธ์กันน้อยให้กำหนดค่าจำนวนองศาสูง ๆ(ถ้ากำหนดเป็น 90 องศา แสดงว่าให้ปัจจัยไม่มีความสัมพันธ์กันเลยและจะกลายเป็นการหมุนแกนแบบมุมฉาก)

การให้ความหมายแก่ปัจจัย (Factor Meaning)

การให้ความหมายแก่ปัจจัยเป็นขั้นตอนที่จะต้องกำหนดชื่อหรือให้ความหมายแก่ปัจจัยหรือตัวแปรที่ได้โดยพิจารณาว่าในปัจจัยนั้นๆ ประกอบด้วยตัวแปรอะไรบ้างที่เป็นสมาชิกอยู่ แต่เนื่องจากในปัจจัยหนึ่งๆ ประกอบไปด้วยตัวแปรทุกตัวที่เป็นสมาชิก โดยมีน้ำหนักของการเป็นสมาชิกแตกต่างกัน ดังนั้นก่อนจะให้ ความหมายแก่ปัจจัยใด ๆ ควรจะต้องพิจารณาเลือกตัวแปรที่น่าจะเป็นสมาชิกของปัจจัยนั้น ๆ มากที่สุด หลังจากนั้นจึงให้ความหมายแก่ปัจจัยที่ได้แต่ละปัจจัย ซึ่งขั้นตอนในการพิจารณา (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2544) มีดังนี้

1) จัดตัวแปรเข้าเป็นสมาชิกปัจจัยเดียว เป็นขั้นตอนที่จะดำเนินการแยกตัวแปรให้เห็นชัดว่าตัวแปรหนึ่ง ๆ ควรจะจัดอยู่ในกลุ่มหรือในปัจจัยใด โดยนำค่าน้ำหนักปัจจัย หรือสัมประสิทธิ์ของแต่ละปัจจัย (Factor Loading) ที่ได้ล่าสุดจากการหมุนแกนแล้วและเลือกเฉพาะ Factor ที่มีค่า Eigenvalues หรือค่า Percent of Variance สูงตามขั้นตอนการคัดเลือกปัจจัยแล้ว จึงพิจารณาค่าน้ำหนักปัจจัยหรือสัมประสิทธิ์ของแต่ละปัจจัยของปัจจัยทั้งหมดที่เลือกมาว่า น้ำหนักปัจจัยหรือค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยใดมีค่ามากที่สุดหมายความว่าปัจจัยนั้นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรนั้นมากที่สุด แสดงว่าตัวแปรนั้น ๆ ควรเป็นสมาชิกของปัจจัยนั้นมากกว่าที่จะเป็นสมาชิกของปัจจัยอื่น

2) เลือกตัวแปรที่มีผลสูงต่อปัจจัย จากขั้นตอนที่ผ่านมาถึงแม้จะได้ตัวแปรที่เป็นสมาชิกในปัจจัยเดียวแต่ตัวแปรบางตัวที่เข้ามาเป็นสมาชิกในปัจจัยอาจจะมีน้ำหนัก การเข้า รวมตัวหรือมีผลต่อการอธิบายปัจจัยนั้น ๆได้ต่ำ ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าถึงแม้จะไม่มีตัวแปรดังกล่าวก็สามารถให้ความหมายของปัจจัยได้เพียงพอแล้ว การพิจารณาจะพิจารณาจากค่าน้ำหนัก หรือสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรจากตัวแบบการรวมตัวแบบเส้นตรง โดยจะเลือกตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สูงซึ่งอาจจะใช้วิธีทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติ

3) การให้ความหมายแก่ปัจจัย เป็นขั้นตอนที่จะต้องให้ความหมายหรือกำหนดชื่อแก่แต่ละปัจจัยซึ่งในขั้นตอนนี้จะต้องอาศัยประสบการณ์ในการกำหนด หรือให้ชื่อที่สื่อความหมายแก่แต่ละปัจจัยจะทำให้ได้โดยพิจารณาลักษณะของตัวแปรที่อยู่ในปัจจัยนั้น ๆสรุป การวิเคราะห์ตัวประกอบเป็นเทคนิคการจับกลุ่มหรือรวมตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันไว้ในกลุ่มหรือปัจจัยเดียวกัน มีขั้นตอนการวิเคราะห์ คือ 1) การสร้างเมตริกซ์ความสัมพันธ์ระหว่างคู่ของตัวแปรทุกตัว 2) การสกัดปัจจัย 3) การหมุนแกนปัจจัย 4) การให้ความหมายแก่ปัจจัย

2.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับแนวทางเพื่อความอยู่รอดของชุมชน

ศิลา ฤทธิ์นิรันดร์ (2532) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาหนี้สินของเกษตรกรในเขตภาคเหนือตอนล่างและภาคกลาง รวมถึงได้ทำการศึกษาถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวซึ่งผลการศึกษาพบว่า ปัญหาหนี้สินของเกษตรกรเกิดขึ้นเนื่องจาก เกษตรกรประสบปัญหาในด้านการผลิต เช่น ผลผลิตได้ต่ำกว่าเป้าหมาย หรือราคาตกต่ำ จึงทำให้เกษตรกรไม่มีรายได้เพียงพอที่จะชำระหนี้คืน ส่วนการแก้ไขปัญหาหนี้พบว่า เกษตรส่วนใหญ่ตัดสินใจขายที่ดินทำกิน เพื่อชำระหนี้แล้วอพยพครอบครัวเพื่อไปแสวงหางานทำในตัวเมือง อย่างไรก็ตามการแก้ไขปัญหาหนี้ดังกล่าวเป็นการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรแต่ละรายเท่านั้น โดยที่ปัญหารวมยังคงมีอยู่ ซึ่งแนวทางที่จะช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว ได้อย่างถาวรและเป็นรูปธรรมก็คือ การรวมตัวของเกษตรกรในหารจัดตั้ง “กองทุนสำรองในชุมชนเพื่อการผลิน”

อรทัย ทรายมูล (2536) ได้ทำการศึกษาถึงปัญหาการล่มสลายของชุมชน นอกจากนี้ยังได้ทำการศึกษาถึงทางออกในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การล่มสลายของชุมชนเกิดจากความขัดแย้งของภาคการผลิตทั้งภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พาณิชยกรรม และภาคบริการ กอปรกับเกษตรกรที่อาศัยอยู่ในชนบทมีความอ่อนแอจึงตกเป็นเบี้ยล่างของกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีกว่ามาโดยตลอด ดังนั้นแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวคือ เกษตรกรต้องร่วมกันสร้าง “องค์กรเศรษฐกิจชุมชน” ขึ้นในชุมชนของตนเองเพื่อเป็นองค์กรหลักในการกระขายโอกาสในด้านเศรษฐกิจและสังคมให้กับชุมชน

2.2.2 การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการสะสมทุนในอดีต

ผจงจิต บุญราช (2520) ได้ทำการศึกษาการสะสมทุนของเกษตรกรในช่วงปี พ.ศ. 2518-2520 โดยศึกษาถึงรูปแบบการสะสมทุนและแหล่งที่มาของเงินทุน พบว่ารูปแบบการสะสมทุนของเกษตรกรมักจะอยู่ในรูปแบบสินทรัพย์ถาวร ส่วนแหล่งที่มาของเงินทุนส่วนใหญ่จะได้มาจากการขายผลผลิตของตนเอง

ประเจิด สินทรัพย์ (2521) ได้ทำการศึกษาถึงรูปแบบการสะสมทุนของเกษตรกรในเขตจังหวัดภาคเหนือในช่วงปี พ.ศ. 2514-2520 ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การสะสมทุนของเกษตรกรในเขตภาคเหนือส่วนใหญ่จะได้มาจากมูลค่าของที่ดินและอาคารบ้านเรือนเป็นสำคัญนอกจากนี้ยังพบว่าการสะสมทุนของเกษตรกรจะขึ้นอยู่กับรายได้ หากรายได้เพิ่มสูงการสะสมทุนจะสูงตาม

2.2..3 การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับองค์กรด้านการสะสมทุน

กิ่งแก้ว อินสว่างและคณะ (2523) ได้ทำการศึกษาการดำเนินการงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตกับการพัฒนาชนบท การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาการดำเนินงาน

ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่เกี่ยวกับสภาพพื้นฐานของพื้นที่ที่กลุ่ม ประวัติการจัดตั้ง การบริหารงาน ผลงานที่สำคัญ แนวโน้มการดำเนินงานในอนาคต ปัจจัยที่ช่วยผลักดันให้ประสบความสำเร็จ และผลกระทบที่มีต่อการพัฒนาชนบททางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยเลือกศึกษากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลศรีพราน อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง จากการศึกษาพบว่า แกนนำในการจัดตั้งกลุ่มเป็นผู้นำทางศาสนา(เจ้าคณะตำบล) มีสามาชิกเริ่มก่อตั้ง 50 คน และบริหารงานโดยกำนันตำบลศรีพราน ผลงานที่สำคัญของกลุ่ม คือสามารถชักชวนราษฎรให้เห็นความสำคัญและสมัครเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้นทุกปี ให้การสนับสนุนเงินทุนในการประกอบอาชีพแก่สมาชิก นอกจากนี้ยังมีการบริการด้านการตลาดแก่สมาชิกด้วยการจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ รวมไปถึงการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาดการดำเนินงานของกลุ่มมีแผนที่จะจัดทำยุ้งฉางผลิตข้าว จัดตั้งโรงสีแปรรูปข้าวสารไว้จำหน่ายให้กับลูกค้าทั่วไป ปัจจัยที่มีส่วนช่วยผลักดันให้การดำเนินงานของกลุ่มประสบความสำเร็จได้แยกออกเป็นปัจจัยภายในชุมชน ได้แก่ การมีผู้นำในการรวมกลุ่มเป็นผู้นำทางศาสนาและมีผู้นำท้องถิ่นมีความสามารถเป็นที่ยอมรับของสมาชิก ปัจจัยอีกส่วนหนึ่งเป็นปัจจัยภายนอกชุมชนได้แก่ การมีนโยบายจากส่วนกาลางเป็นคู่มือในการปฏิบัติงาน มีการสนับสนุนทางวิชาการ มีการติดตามผลการดำเนินงานจากเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายอย่างสม่ำเสมอ และได้รับงบประมาณเป็นทุนหมุนเวียน ส่วนปัญหาของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ประสบอยู่ก็คือ การขาดแคลนเงินทุนที่จะจัดสรรให้แก่สมาชิกกู้ยืมไปประกอบอาชีพจึงมีผลทำให้การพัฒนาของกลุ่มเป็นไปค่อนข้างช้า ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์สาธิตการตลาดยังไม่สามารถดึงดูดสมาชิกได้เท่าที่ควร

ชาติชาย มณีกาญจน์ (2534) ได้ศึกษาถึงศักยภาพขององค์กรชุมชนในการจัดการกองทุนหมุนเวียน โดยได้ศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านแช่ช้อน หมู่ที่ 1 ตำบลห้วยหยาบ กิ่งอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน และมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา คือ เพื่อการศึกษาความเป็นมา โครงสร้างสังคม และบทบาทขององค์กรชุมชนในการจัดตั้งกองทุนหมุนเวียน และเพื่อศึกษาถึงปัญหา ข้อจำกัดขององค์กรการเงินในชุมชนในการจัดตั้งกองทุนหมุนเวียน พบว่าองค์กรชุมชนมีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาของชุมชน ซึ่งเริ่มต้นจากการเสริมสร้างจิตสำนึกของประชาชนให้ตระหนักและเข้าใจปัญหา ให้เขามีโอกาสได้ร่วมคิดในประเด็นปัญหาต่างๆ และกำหนดแนวทางแก้ไขกันเอง และยังศึกษาพบอีกกว่ามีองค์ประกอบสำคัญ 12 ประการ ที่จะทำให้ชุมชนมีศักยภาพในการบริหารการจัดการกองทุนหมุนเวียนได้เป็นอย่างดี คือ สมาชิกจะต้อง (1) มีความเข้าใจและยอมรับร่วมกันในปัญหาและการแก้ปัญหา (2) มีความไว้วางใจในผู้นำของเขา (3) ความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด (4) ได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน (5) มีความรู้สึกเป็นเจ้าของกองทุนร่วมกัน (6) มีความเสียสละและทุ่มเทเพื่อส่วนรวม (7) มีข้อมูลเพียงพอเพื่อประกอบการตัดสินใจ (8) เข้าใจวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานอย่างชัดเจน (9) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการ

ดำเนินการ (10) เข้ามามีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจ (11) มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีคุณธรรม (12) มีความเข้าใจในกระบวนการการดำเนินงาน บทบาท และความรับผิดชอบ

พรรณทิพย์ เพชรมาก และคณะ (2536) ได้ศึกษากลุ่มออมทรัพย์และกระบวนการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยของคนจนในเมือง เพื่อสรุปการพัฒนาการและประสบการณ์ในกรบวนการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์และเพื่อสรุปประสบการณ์จากกระบวนการทำงานแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยของคนจนในเมือง จากการศึกษาพบว่า กลุ่มออมทรัพย์ในเมืองมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งคลายคลึงกัน กล่าวคือ เพื่อแก้ปัญหาด้านการเงิน ให้เกิดการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดการออมทรัพย์และมีแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ รวมทั้งเป็นกลุ่มเพื่อเป็นพลังต่อรองกับภายนอก กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมการออมและการให้กู้ อย่างไรก็ตามการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ยังคงมีปัญหาในเรื่องของการจัดการ สมาชิก กรรมการ และแนวทางในการพัฒนากลุ่ม รวมทั้งปัญหาในการจัดตั้งและพัฒนากลุ่มขององค์กรในเรื่องแนวคิด และจุดมุ่งหมายขององค์กรฯ ปัญหาเกี่ยวกับศักยภาพของเจ้าหน้าที่ ตลอดจนเงื่องไขต่างๆ ขององค์กร

มนูญ สอนเกิด (2540) ได้ศึกษาถึงสภาพและความต้องการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มดีเด่นระดับเขต ปี 2539 กับกลุ่มทั่วไปพบว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในหมู่บ้านที่มีจำนวนราษฎร มากกว่า 200 คน มีอายุการจัดตั้งระหว่าง 5-10 ปี แต่กลุ่มดีเด่นมีอายุการจัดตั้งมากกว่า 10 ปี กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตดีเด่นมีสภาพ โดยรวมดีกว่ากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตทั่วไปไม่ว่าจะเป็นด้านการพัฒนาสมาชิก คณะกรรมการบริหารและการจัดการ ด้านบัญชีและทะเบียนเอกสารและด้านอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ แหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ ด้านอาคารสถานที่ และด้านจัดการหาสินค้า ปัจจัยการผลิตให้กับสมาชิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

บทที่ 3
ระเบียบวิธีการศึกษา

3.1 ประชากรและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการและสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์ในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน โดยการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะกรรมการและสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์ และได้เลือกพื้นที่ที่จะทำการศึกษาในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 ประชากรและขนาดกลุ่มตัวอย่าง

การคำนวณหาขนาดตัวอย่างจากกลุ่มสมาชิกโดยใช้สูตรของ Yamane (สุวรรณา ธุวโชติ,2541:81-93)ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยมีสูตรการคำนวณดังนี้

โดย n = จำนวนสมาชิกของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนสมาชิกทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนของตัวอย่าง

โดยการศึกษาครั้งนี้ยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 5 แทนค่าในสูตรจะได้

$$n = \frac{1343}{1+1343(0.05)^2}$$

n = 308

กลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้เท่ากับ 308 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 23.0 ของกลุ่มออมทรัพย์ทั้งหมด โดยกลุ่มตัวอย่างกระจายอยู่ใน 7 จังหวัดในเขตภาคเหนือตอนบนดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนกลุ่มออมทรัพย์ตัวอย่างในแต่ละจังหวัด

จังหวัด	จำนวนกลุ่มออมทรัพย์	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
เชียงใหม่	408	93
เชียงราย	191	43
แพร่	98	22
ลำพูน	137	31
ลำปาง	338	77
น่าน	129	30
พะเยา	42	12
รวม	**1,343**	**308**

ที่มา : จากการคำนวณ

3.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลในครั้งนี้จะเป็นการสัมภาษณ์โดยในแบบแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ แบบสอบถามคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ และ แบบสอบถามสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ ดังนี้

แบบสอบถามคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ มีโครงสร้างแบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มออมทรัพย์ ประกอบด้วย ชื่อกลุ่มออมทรัพย์ จำนวนคณะกรรมการ จำนวนสมาชิก ทุนเรือนหุ้น โดยเป็นคำถามปลายเปิด

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับด้านลักษณะดำเนินงานออมทรัพย์ ประกอบด้วย การทำธุรกรรมของกลุ่มออมทรัพย์ แผนการดำเนินงาน สภาพคล่องของกลุ่มออมทรัพย์ ในแต่ละข้อให้เลือกตอบได้ 2 ระดับ คือ มีให้ 1 คะแนน และไม่มีให้ 0 คะแนน และด้านผลการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์จะเป็นข้อมูลผลการดำเนินงาน 5 ปี ประกอบด้วย ทุนเรือนหุ้น จำนวนสมาชิก เงินสำรอง ทุนดำเนินการ เงินรับฝาก หนี้สิน เงินกู้ กำไรสุทธิ โดยเป็นคำถามปลายเปิด

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความสำเร็จ ประกอบไปด้วย ปัจจัยด้าน การเงิน การให้บริการ สวัสดิการ คณะกรรมการและสมาชิก โดยแต่ละข้อให้เลือกตอบได้ 5 ระดับดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	ให้คะแนน	5
เห็นด้วยมาก	ให้คะแนน	4
เห็นด้วยปานกลาง	ให้คะแนน	3
เห็นด้วยน้อย	ให้คะแนน	2
เห็นด้วยน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ในอนาคต การวิเคราะห์ในด้านนี้ เป็นการวางแผนหรือการคาดการณ์ในสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้น ดังนั้น ในการวัดผลการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ในอนาคต จะเป็นการสำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มออมทรัพย์ ว่ามีการวางแผน หรือเตรียมพร้อมในด้านต่างๆ โดยแต่ละข้อให้เลือกตอบได้ 5 ระดับเช่นเดียวกัน

แบบสอบถามสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ มีโครงสร้างแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคล ประกอบด้วย เพศ อายุ และอาชีพ โดยคำถามจะเป็นคำถามปลายเปิด และมีคำถามเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ ประกอบด้วย จำนวนทุนเรือนหุ้น สถานภาพในกลุ่มออมทรัพย์ ธุรกรรมที่เข้าร่วมในกลุ่มออมทรัพย์ ผลตอบแทน ในแต่ละข้อให้เลือกตอบได้ 2 ระดับ คือ มีให้ 1 คะแนน และไม่มีให้ 0 คะแนน

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อกลุ่มออมทรัพย์ ประกอบด้วย ด้านการเงิน ด้านการบริการ ด้านสวัสดิการ ด้านคณะกรรมการ ด้านความร่วมมือของสมาชิก โดยแต่ละข้อให้เลือกตอบได้ 5 ระดับดังนี้

มีความพึงพอใจมากที่สุด	ให้คะแนน	5
มีความพึงพอใจมาก	ให้คะแนน	4
มีความพึงพอใจปานกลาง	ให้คะแนน	3
มีความพึงพอใจน้อย	ให้คะแนน	2
มีความพึงพอใจน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.2.1 การศึกษาการดำเนินงานและผลการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ จะใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยนำเสนอในรูปของความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

3.2.2. การศึกษาความพึงพอใจของสมาชิก จะใช้ดัชนีความพึงพอใจแบบถ่วงน้ำหนัก (Weight Utility Index) เข้ามาใช้ เพื่อหาอันดับความสำคัญของการวัดความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อกลุ่มออมทรัพย์ โดยนำคะแนนที่ได้มาหาดัชนีความพึงพอใจแบบถ่วงน้ำหนัก ซึ่งเป็นการนำเอาค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้ในแต่ละหัวข้อไปทำการถ่วงน้ำหนัก โดยหาได้จาก

$$WUI = \frac{\text{จำนวนสมาชิกที่ตอบ} * \text{ค่าเฉลี่ย}}{\text{จำนวนสมาชิกทั้งหมด}}$$

จากนั้นเรียงลำดับโดยให้ตัวแปรที่มีดัชนีความพึงพอใจแบบถ่วงน้ำหนักมากที่สุด ได้อันดับที่ 1 อันดับที่ 2 และ อันดับที่ 3 ตามลำดับ ของในแต่ละด้าน เพื่อหารูปแบบการประเมินความสำเร็จพื้นฐาน ของกลุ่มออมทรัพย์และนำมาคำนวณค่าเฉลี่ยแล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์เพื่อแปลความ ดังนี้

มีความพึงพอใจมากที่สุด	มีช่วงคะแนนเฉลี่ยระหว่าง	4.21-5.00
มีความพึงพอใจมาก	มีช่วงคะแนนเฉลี่ยระหว่าง	3.41-4.20
มีความพึงพอใจปานกลาง	มีช่วงคะแนนเฉลี่ยระหว่าง	2.61-3.40
มีความพึงพอใจน้อย	มีช่วงคะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.81-2.60
มีความพึงพอใจน้อยที่สุด	มีช่วงคะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.00-1.80

ในการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อกลุ่มออมทรัพย์ จะแบบสอบถามคณะกรรมการด้านความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อกลุ่มออมทรัพย์ มาทำการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลระดับความพึงพอใจของสมาชิก

3.2.3 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของกลุ่มออมทรัพย์ จะใช้สถิติวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) และการวิเคราะห์วิธีการถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบขั้นตอน (Stepwise) เพื่อหาความสัมพันธ์กับปัจจัยที่ผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวกลุ่มออมทรัพย์ ดังนี้

1) ขั้นตอนการวิเคราะห์ของเทคนิค Factor Analysis

การสร้างเมตริกซ์ความสัมพันธ์ระหว่างคู่ของตัวแปรทุกตัว (Correlation Matrix) การสร้างเมตริกซ์ความสัมพันธ์ระหว่างคู่ของตัวแปรทุกตัวเป็นขั้นตอนแรกของการวิเคราะห์ปัจจัยที่จะดำเนินการหาความสัมพันธ์ในรูปแบบเส้นตรงโดยวิธีของ Pearson Correlation ระหว่างตัวแปรทุกคู่ที่ต้องการนำมาจัดกลุ่ม ซึ่งจะอยู่ในรูปของ Correlation Matrix การหาความสัมพันธ์จะมีประโยชน์ในการนำตัวแปรไปใช้ในการจัดกลุ่ม ด้วยวิธีของการาวิเคราะห์ตัวประกอบ โดยมีการพิจารณาดังนี้

1.1) ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรคู่ใดมีค่าใกล้ +1 หรือ –1 แสดงว่าตัวแปรคู่ นั้นมีความสัมพันธ์กันมาก ควรอยู่ใน Factor เดียวกัน

1.2)ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรคู่ใดมีค่าใกล้ศูนย์แสดงว่าตัวแปรคู่นั้น ไม่มีความสัมพันธ์กันหรือสัมพันธ์กันน้อยมาก ควรอยู่คนละ Factor

1.3) ถ้ามีตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น หรือมีความสัมพันธ์กับ ตัวแปรอื่น ๆ ที่เหลือน้อยมาก ควรอยู่คนละ Factor

1.4)ถ้ามีตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่นหรือมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น ๆ ที่ เหลือน้อยมาก ควรตัดตัวแปรนั้นออกจากการวิเคราะห์

2) การสกัดปัจจัย (Factor Extraction)

วิธีองค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis : PCA) วิธีนี้อาศัยหลักความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรที่ใช้เป็นข้อมูลองค์ประกอบหลักตัวแปรคือ การผสมเชิงเส้นตรง (Linear Combination) ของตัวแปรที่อธิบายการผันแปรของข้อมูลได้มากที่สุด จากนั้นหาการผสมที่สองที่สามารถอธิบายการผันแปรได้มากที่สุดเป็นอันดับที่สอง โดยที่ไม่สัมพันธ์กับการผสมแรก ทำเช่นนี้เรื่อยไปจนได้องค์ประกอบหลัก(หรือปัจจัย) ที่สามารถอธิบายการผันแปรของทุกตัวแปรได้ครบถ้วน ซึ่งองค์ประกอบหลักจะอธิบายการผันแปรได้ น้อยลงตามลำดับและทุกองค์ประกอบไม่สัมพันธ์กัน

3) การหมุนแกนปัจจัย (Factor Rotation)

ใช้วิธีการหมุนแกนแบบวาริแมกซ์ (Varimax) วิธีการนี้ พยายามที่จะลดจำนวนตัวแปรที่มีน้ำหนักปัจจัยมาบนแต่ละปัจจัยให้เหลือน้อยที่สุดจะทำให้ได้เฉพาะตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ใน การรวมตัวแบบเชิงเส้นสูงหรืออีกนัยหนึ่ง ก็คือ มุ่งไปที่ความแตกต่างหรือความแปรปรวนของแต่ละตัวประกอบโดยพยายามทำให้ตัวประกอบแต่ละคอลัมน์แตกต่างกันให้มากที่สุดซึ่งจะช่วยให้ตีความหมายของปัจจัยได้ง่าย

4) การให้ความหมายแก่ปัจจัย (Factor Meaning)

4.1) จัดตัวแปรเข้าเป็นสมาชิกปัจจัยเดียว เป็นขั้นตอนที่จะดำเนินการแยกตัวแปรให้ เห็นชัดว่าตัวแปรหนึ่ง ๆ ควรจะจัดอยู่ในกลุ่มหรือในปัจจัยใด โดยนำค่าน้ำหนักปัจจัย หรือสัมประสิทธิ์ของแต่ละปัจจัย (Factor Loading) ที่ได้ล่าสุดจากากรหมุนแกนแล้วและเลือกเฉพาะ Factor ที่มีค่า Eigenvalues หรือค่า Percent of Variance สูงตามขั้นตอนการคัดเลือกปัจจัยแล้ว จึงพิจารณาค่าน้ำหนักปัจจัยหรือสัมประสิทธิ์ของแต่ละปัจจัยของปัจจัยทั้งหมดที่เลือกมาว่า น้ำหนักปัจจัยหรือค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยใดมีค่ามากที่สุดหมายความว่าปัจจัยนั้นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรนั้นมากที่สุด แสดงว่าตัวแปรนั้น ๆ ควรเป็นสมาชิกของปัจจัยนั้นมากกว่าที่จะเป็นสมาชิกของปัจจัยอื่น

4.2) เลือกตัวแปรที่มีผลสูงต่อปัจจัย จากขั้นตอนที่ผ่านมาถึงแม้จะได้ตัวแปรที่เป็นสมาชิกในปัจจัยเดียวแต่ตัวแปรบางตัวที่เข้ามาเป็นสมาชิกในปัจจัยอาจจะมีน้ำหนัก การเข้า รวมตัวหรือมีผลต่อการอธิบายปัจจัยนั้น ๆได้ต่ำ ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าถึงแม้จะไม่มีตัวแปรดังกล่าวก็สามารถให้ความหมายของปัจจัยได้เพียงพอแล้ว การพิจารณาจะพิจารณาจากค่าน้ำหนักหรือสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรจากตัวแบบการรวมตัวแบบเส้นตรง โดยจะเลือกตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สูงซึ่งอาจจะใช้วิธีทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติ

4.3) การให้ความหมายแก่ปัจจัย คือการกำหนดความหมายให้แก่ปัจจัยที่เราคำนวณได้จากข้างต้น

3.2.4. การศึกษาถึงแนวทางการดำเนินงานในอนาคต จะใช้ดัชนีระดับความคิดเห็นแบบถ่วงน้ำหนัก (Weight Utility Index) เข้ามาใช้ เพื่อหาอันดับความสำคัญของการวัดความคิดเป็นใจของสมาชิกที่มีต่อแนวทางการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ โดยนำคะแนนที่ได้มาหาดัชนีระดับความคิดเห็นแบบถ่วงน้ำหนัก ซึ่งเป็นการนำเอาค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้ในแต่ละหัวข้อไปทำการถ่วงน้ำหนัก โดยหาได้จาก

$$WUI = \frac{\text{จำนวนสมาชิกที่ตอบ} * \text{ค่าเฉลี่ย}}{\text{จำนวนสมาชิกทั้งหมด}}$$

จากนั้นเรียงลำดับโดยให้ตัวแปรที่มีดัชนีความคิดเห็นแบบถ่วงน้ำหนักมากที่สุด ได้อันดับที่ 1 อันดับที่ 2 และ อันดับที่ 3 ตามลำดับ ของในแต่ละด้าน เพื่อหารูปแบบการประเมินความสำเร็จพื้นฐาน ของกลุ่มออมทรัพย์และนำมาคำนวณค่าเฉลี่ยแล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์เพื่อแปลความ ดังนี้

มีความเห็นด้วยมากที่สุด	มีช่วงคะแนนเฉลี่ยระหว่าง	4.21-5.00
มีความเห็นด้วยมาก	มีช่วงคะแนนเฉลี่ยระหว่าง	3.41-4.20
มีความเห็นด้วยปานกลาง	มีช่วงคะแนนเฉลี่ยระหว่าง	2.61-3.40
มีความเห็นด้วยน้อย	มีช่วงคะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.81-2.60
มีความเห็นด้วยน้อยที่สุด	มีช่วงคะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.00-1.80

มหาวิทยาลัยแม่โจ้ MAEJO UNIVERSITY

บทที่ 4
ผลการศึกษา

4.1 ลักษณะการดำเนินงานและผลการดำเนินงาน

การวิเคราะห์ลักษณะการดำเนินงานและผลการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดลำพูน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ซึ่งมีประเด็นที่จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.1.1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มออมทรัพย์

คณะกรรมการ

จากการสำรวจคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ 302 กลุ่ม สามารถแบ่งออกเป็นสัดส่วนได้ดังนี้ กลุ่มที่มีจำนวนคณะกรรมการน้อยกว่า 5 คน คิดเป็นร้อยละ20.8 กลุ่มที่มีจำนวนคณะกรรมการ 6-10 คน คิดเป็นร้อยละ43.6 กลุ่มที่มีจำนวนคณะกรรมการ11-15คน คิดเป็นร้อยละ 30.2 กลุ่มที่มีจำนวนคณะกรรมการ 16-20 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7 และกลุ่มที่มีจำนวนคณะกรรมการมากกว่า 21 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7(ตาราง ที่ 4.1)

สมาชิก

จากการสำรวจสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ 302 กลุ่ม สามารถแบ่งออกเป็นสัดส่วนได้ดังนี้ กลุ่มที่มีจำนวนสมาชิกน้อยกว่า 100 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 กลุ่มที่มีจำนวนสมาชิก 101-200 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7 กลุ่มที่มีจำนวนสมาชิก 201-300 คน คิดเป็นร้อยละ 12.0 กลุ่มที่มีจำนวนสมาชิก 301-400 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3 กลุ่มที่มีจำนวนสมาชิก 401-500 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7 และกลุ่มที่มีจำนวนสมาชิกมากกว่า 500 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 10.6(ตาราง ที่ 4.1)

การทำธุรกรรม

กลุ่มออมทรัพย์มีสัดส่วนการทำธุรกรรมในด้านต่างๆดังนี้ ด้านการออมทรัพย์ คิดเป็นร้อยละ 96.7 ด้านการให้กู้ยืม คิดเป็นร้อยละ 88 และบริการด้านอื่นๆเช่นด้านสวัสดิการ คิดเป็นร้อยละ 17(ตาราง ที่ 4.1)

แผนการดำเนินงาน

สามารถแบ่งได้ดังนี้ กลุ่มออมทรัพย์ที่มีแผนการดำเนินงานแบบมีลายลักษณ์อักษร คิดเป็นร้อยละ 79 กลุ่มออมทรัพย์ที่มีแผนการดำเนินงานแต่ไม่มีหลักฐาน คิดเป็นร้อยละ 14.7 และกลุ่มออมทรัพย์ที่ไม่มีแผนการดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ 6.3(ตาราง ที่ 4.1)

สภาพคล่อง

จากการสำรวจการดำเนินงานในด้านการขาดสภาพคล่อง สภาพคล่องส่วนเกิน และการกู้ยืมเงินจากแหล่งอื่นของกลุ่มออมทรัพย์ พบว่ามีการเคยเกิดขาดสภาพคล่อง คิดเป็นร้อยละ 26.7 เคยเกิดสภาพคล่องส่วนเกิน คิดเป็นร้อยละ 44.7 และเคยกู้ยืมเงินจากแหล่งอื่นของกลุ่มออมทรัพย์ คิดเป็นร้อยละ 19.3(ตาราง ที่ 4.1)

ตาราง ที่ 4.1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มออมทรัพย์

รายการ	จำนวนกลุ่มออมทรัพย์ (กลุ่ม)	ร้อยละ
จำนวนคณะกรรมการ		
น้อยกว่า 5	62	20.8
6-10	130	43.6
11-15	90	30.2
16-20	8	2.7
มากกว่า 21	8	2.7
จำนวนสมาชิก		
น้อยกว่า 100	110	36.7
101-200	86	28.7
201-300	36	12
301-400	28	9.3
401-500	8	2.7
มากกว่า 501	32	10.6
การทำธุรกรรม		
มีการทำออมทรัพย์	290	96.7
มีการให้กู้ยืม	264	88
อื่นๆ	52	17.3
แผนการดำเนินงาน		
มี เป็นลายลักษณ์อักษร	226	79
มี แต่ไม่มีหลักฐาน	42	14.7
ไม่มี	18	6.3

ตาราง ที่ 4.1 ลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ (ต่อ)

รายการ	จำนวนกลุ่มออมทรัพย์ (กลุ่ม)	ร้อยละ
สภาพคล่องกลุ่มออมทรัพย์		
เคยการขาดสภาพคล่อง	80	26.7
เคยสภาพคล่องส่วนเกิน	134	44.7
เคยกู้ยืมเงินจากแหล่งอื่น	58	19.3

ที่มา : จากการสำรวจ

4.1.2 ผลการดำเนินงาน

การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ ได้สำรวมผลการดำเนินงานของกลุ่มตัวอย่างทั้งในจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน ได้สำรวจ 8 ด้าน ได้แก่ ด้านทุนเรือนหุ้น ด้านจำนวนสมาชิก ด้านเงินสำรอง ด้านทุนดำเนินการ ด้านเงินรับฝาก ด้านหนี้สิน ด้านเงินให้กู้ และด้านกำไรสุทธิ โดยการนำค่าเฉลี่ยจากผลการวิเคราะห์มาเปรียบเทียบกัน 5 ปี ตั้งแต่ปี 2547 – 2551 โดยได้กำหนดปี 2547 เป็นปีฐาน สามารถสรุปผลในแต่ละด้านดังนี้

ด้านทุนเรือนหุ้น

จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากการสำรวจจะเห็นได้ว่าทุนเรือนหุ้นของกลุ่มออมทรัพย์ปี 2547 มีจำนวน 4,566,564 หุ้น ปี 2548 มีจำนวน 2,437,786 หุ้น ลดลงจากปี 2547 คิดเป็น 47% ปี 2549 มีจำนวน 3,786,732 หุ้น ลดลงจากปี 2547 คิดเป็น 17% ปี 2550 มีจำนวน 2,768,432 หุ้น ลดลงจากปี 2547 คิดเป็น 39% ปี 2551 มีจำนวน 3,914,257 หุ้น ลดลงจากปี 2557 คิดเป็น 14%(ตารางที่ 4.2)

ด้านจำนวนสมาชิก

จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากการสำรวจจะเห็นได้ว่าจำนวนสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์ปี 2547 มีจำนวน 325 คน ปี 2548 มีจำนวน 345 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2547 คิดเป็น 6% ปี 2549 มีจำนวน 424 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2547 คิดเป็น 30% ปี 2550 มีจำนวน 582 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2547 คิดเป็น 79% และ ปี 2551 มีจำนวน 686 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2547 คิดเป็น111%(ตารางที่ 4.2)

ด้านเงินทุนสำรอง

จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากการสำรวจจะเห็นได้ว่า เงินทุนสำรองปี 2557 มีจำนวน 379,163 บาท ปี 2548 มีจำนวน 425,068 บาท เพิ่มขึ้นจากปี 2547 คิดเป็น 12% ปี 2549 มีจำนวน 442,869 บาท เพิ่มขึ้นจากปี 2547 คิดเป็น17% ปี 2550 มีจำนวน 1,669,721 บาท เพิ่มขึ้นจากปี 2547 คิดเป็น 340% และ ปี 2551 มีจำนวน 1,526,236 บาท เพิ่มขึ้นจากปี 2547 คิดเป็น 303%(ตารางที่ 4.2)

ด้านทุนดำเนินงาน

จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากการสำรวจจะเห็นได้ว่าทุนดำเนินงานปี 2547 มีจำนวน 9,003,537 บาท ปี 2548 มีจำนวน 43,905,891 บาท เพิ่มขึ้นจากปี 2547 คิดเป็น387.7% ปี 2549 มีจำนวน 9,533,199 บาท เพิ่มขึ้นจากปี 2547 คิดเป็น5.88% ปี 2550 มีจำนวน 11,868,344 บาท เพิ่มขึ้นจากปี 2547 คิดเป็น31.82% และ ปี 2551 มีจำนวน 8,245,071 บาท ลดลงจากปี 2547 คิดเป็น8.42%(ตารางที่ 4.2)

ด้านเงินฝาก

จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากการสำรวจจะเห็นได้ว่าเงินฝากของกลุ่มออมทรัพย์ปี 2547 มีจำนวน 4,721,633 บาท ปี 2548 มีจำนวน 4,918,098 บาท เพิ่มขึ้นจากปี 2547 คิดเป็น4.16 % ปี 2549 มีจำนวน 5,089,744 บาท เพิ่มขึ้นจากปี 2547 คิดเป็น7.8 % ปี 2550 มีจำนวน 5,749,353 บาท เพิ่มขึ้นจากปี 2547 คิดเป็น21.77 % และ ปี 2551 มีจำนวน 4,328,987 บาท ลดลงจากปี 2547 คิดเป็น8.32%(ตารางที่ 4.2)

ด้านหนี้สิน

จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากการสำรวจจะเห็นได้ว่า หนี้สินของกลุ่มออมทรัพย์ปี 2547 มีจำนวน 257,457 บาท ปี 2548 มีจำนวน 334,355 บาท เพิ่มขึ้นจากปี 2547 คิดเป็น29.87% ปี 2549 มีจำนวน 253,733 บาท ลดลงจากปี 2547 คิดเป็น1.45% ปี 2550 มีจำนวน 718,487 บาท เพิ่มขึ้นจากปี 2547 คิดเป็น179.1% และปี 2551 มีจำนวน 679,119 บาท เพิ่มขึ้นจากปี 2547 คิดเป็น169.8%(ตารางที่ 4.2)

ด้านเงินให้กู้

จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากการสำรวจจะเห็นได้ว่าเงินให้กู้ของกลุ่มออมทรัพย์ปี2547 จำนวน 5,522,782 บาท ปี2548 จำนวน 7,264,589 บาท เพิ่มขึ้นจากปี 2547 คิดเป็น 31.54% ปี2549 จำนวน 6,407,539 บาท เพิ่มขึ้นจากปี2547 คิดเป็น 16.02% ปี2550 จำนวน 6,711,433 บาท เพิ่มขึ้นจากปี2547 คิดเป็น 21.52% และปี2551 จำนวน 5,149,560 บาท เพิ่มขึ้นจากปี2547 คิดเป็น 6.76%(ตารางที่ 4.2)

ด้านกำไรสุทธิ

จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากการสำรวจจะเห็นได้ว่ากำไรสุทธิของกลุ่มออมทรัพย์ปี 2547 มีจำนวน 364,022 บาท ปี 2548 มีจำนวน 463,367 บาท เพิ่มขึ้นจากปี 2547 คิดเป็น 27.29 % ปี 2549 มีจำนวน 346,841 บาท ลดลงจากปี 2547 คิดเป็น 4.72% ปี 2550 มีจำนวน 510,264 บาท เพิ่มขึ้นจากปี 2547 คิดเป็น 40.17% และปี 2551 มีจำนวน 438,530 บาท เพิ่มขึ้นจากปี 2547 คิดเป็น 20.47%(ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 ผลการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์

หน่วย:บาท

รายการ	**ปี**				
	ปี 2547	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551
1. ทุนเรือนหุ้น	4,566,564	2,437,786	3,786,730	2,768,432	3,914,257
2. จำนวนสมาชิก	325	345	424	582	686
3. เงินสำรอง	379,162.7	425,067.6	442,869.3	1,669,721	1,526,236
4. ทุนดำเนินการ	9,003,537	43,905,891	9,533,199	11,868,344	8,245,071
5. เงินรับฝาก	4,721,633	4,918,098	5,089,744	5,749,353	4,328,987
6. หนี้สิน	257,456.7	334,355.7	253,732.9	718,487.3	679,118.9
7. เงินให้กู้	5,522,782	7,264,589	6,407,539	6,711,433	5,149,560
8. กำไรสุทธิ	364,021.9	463,367.2	34,680.5	510,263.5	438,529.6

ที่มา : จากการสำรวจ

4.2 ความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อกลุ่มออมทรัพย์

จากการสำรวจสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ในจังหวัดภาคเหนือทั้งหมด 302 กลุ่ม สามารถอธิบายได้ดังนี้

4.2.1 ลักษณะทั่วไปของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ตัวอย่าง

จากการสำรวจข้อมูลทั่วไปของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ตัวอย่าง อธิบายได้ดังนี้

เพศ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 73.5 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 26.5(ตารางที่ 4.3)

อายุ

อายุของสมาชิกสามารถแบ่งเป็นสัดส่วนได้ดังตารางที่ 4.6 ซึ่งอายุของสมาชิกส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงอายุ 46-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.4 และช่วงอายุ 31-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.8(ตารางที่ 4.3)

อาชีพ

ส่วนใหญ่ของสมาชิกกลุ่มเป็นอาชีพอื่นๆเช่น รับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 45.7 รองลงมาเป็นอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 28.5 อาชีพเกษตรกรคิดเป็นร้อยละ 25.2 และข้าราชการคิดเป็นร้อยละ 0.7 (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 ลักษณะทั่วไปของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ตัวอย่าง

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	80	26.5
หญิง	222	73.5
อายุ		
น้อยกว่า 15 ปี	2	0.7
16 – 30 ปี	26	8.6
31 – 45 ปี	96	31.8
46 – 60 ปี	124	44.4
มากกว่า 60 ปี	44	14.6
อาชีพ		
เกษตรกร	76	25.2
ค้าขาย	86	28.5
ข้าราชการ	1	0.7
อื่นๆ	138	45.7

ที่มา : จากการสำรวจ

4.2.2 ความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อกลุ่มออมทรัพย์

จากการสำรวจพบว่าสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์มีความพึงพอใจในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ในแต่ละด้านดังนี้

ด้านการเงิน

สมาชิกมีความพอใจสูงสุด คือ ด้านวงเงินกู้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.19 รองลงมาคือ ด้านนโยบายสามารถตอบสนองความต้องการได้ โดยมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.96 และด้านที่มีความพึงพอใจต่ำที่สุด คือ ด้าน ประเภทของการกู้ มีค่าเฉลี่ย 3.56(ตารางที่ 4.4)

ด้านการบริการ

โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้านย่อย ดังนี้

1) *ด้านบริการเงินฝาก* สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์มีความพึงพอใจสูงสุด คือ การเอาใจใส่ช่วยเหลือ และให้คำแนะนำจากคณะกรรมการ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.10 และด้านที่สมาชิกมีความพึงพอใจต่ำที่สุด คือ ความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการฝากเงิน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.05 (ตารางที่ 4.4)

2) *ด้านบริการเงินกู้* สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์มีความพึงพอใจสูงสุด คือ ด้านที่ตั้งของกลุ่มออมทรัพย์สะดวกต่อการติดต่อและด้านการเอาใจใส่ช่วยเหลือและให้คำแนะนำจากคณะกรรมการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.06 และด้านที่สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์มีความพึงพอใจต่ำที่สุดคือ ด้านการได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและชัดเจนซึ่งอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.97 (ตารางที่ 4.4)

3) *ด้านความรู้ความสามารถของผู้ให้บริการ* สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์มีความพึงพอใจสูงสุด คือด้านผู้ให้บริการเข้าใจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีค่าเฉลี่ย 4.00 และสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์มีความพึงพอใจต่ำที่สุด คือ ด้านการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย มีค่าเฉลี่ย 3.81(ตารางที่ 4.4)

ด้านสวัสดิการ

สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์มีความพอใจสูงสุด คือ ด้านสวัสดิการช่วยเหลือด้านการฌาปนกิจสงเคราะห์แก่สมาชิก ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.79 รองลงมาคือ ด้านกองทุนส่งเสริมสมาชิกผู้สูงอายุ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.66 และด้านสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์มีความพอใจต่ำที่สุด คือ การจัดสรรเงินช่วยเหลือสมาชิกที่ประสบภัยพิบัติ ซึ่งอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.20(ตารางที่ 4.4)

ด้านคณะกรรมการ

สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์มีความพอใจสูงสุด คือ ด้านความโปร่งใสในการดำเนินงานของคณะกรรมการ มีค่าเฉลี่ย 4.42 และด้านสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์มีความพอใจต่ำที่สุด คือ ความสามารถในการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์ มีค่าเฉลี่ย 4.02(ตารางที่ 4.4)

ด้านสมาชิก

กลุ่มออมทรัพย์มีความพอใจสูงสุด คือ ด้านความมีส่วนร่วมในการเลือกผู้นำ มีค่าเฉลี่ย 4.01และด้านสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์มีความพอใจต่ำที่สุด คือ ด้านความมีส่วนร่วมของสมาชิก มีค่าเฉลี่ย 3.43(ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4 ระดับความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อกลุ่มออมทรัพย์

ความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ผล
ด้านการเงิน			
1.การกำหนดราคาต่อหุ้น	3.83	0.93	มาก
2.เงื่อนไขการสะสมทุน	3.93	0.85	มาก
3.การกำหนดนโยบาย	3.96	0.80	มาก
4.ตรวจสอบเอกสาร บัญชี	4.17	0.94	มาก
5.ประเภทของเงินฝาก	3.87	0.94	มาก
6.อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก	3.66	1.06	มาก
7.ความสะดวกในการฝากเงิน	4.19	0.92	มาก
8.วงเงินกู้	3.67	1.03	มาก
9.ประเภทของการกู้	3.56	0.95	มาก
10.อัตราดอกเบี้ยเงินกู้	3.62	1.03	มาก
11.เงื่อนไขในการพิจารณา	3.78	0.96	มาก
ด้านบริการ			
<u>บริการเงินฝาก</u>			
1.ความสะดวกรวดเร็ว	4.05	0.81	มาก
2.ได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง	4.09	0.87	มาก
3.ระยะเวลาในการให้บริการ	4.07	0.86	มาก
4.การเอาใจใส่ช่วยเหลือ	4.10	0.87	มาก

ตารางที่ 4.4 ระดับความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อกลุ่มออมทรัพย์ (ต่อ)

ความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ผล
ด้านบริการ(ต่อ)			
<u>บริการเงินกู้</u>			
1.ความสะดวกรวดเร็ว	3.99	0.92	มาก
2.ได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง	3.97	0.98	มาก
3.ที่ตั้งของกลุ่มออมทรัพย์	4.06	1.00	มาก
4.ระยะเวลาในการให้บริการ	3.98	0.91	มาก
5.การเอาใจใส่ช่วยเหลือ	4.06	0.97	มาก
<u>ความรู้ความสามารถของผู้ให้บริการ</u>			
1.มีความรู้ ความสามารถ			
2.ทำตามหน้าที่ที่ได้รับ	3.90	0.78	มาก
3.พัฒนา วิธีการปฏิบัติงาน	4.00	0.71	มาก
4.มีการประชาสัมพันธ์	3.81	0.82	มาก
	3.90	0.91	มาก
ด้านสวัสดิการ			
1.ส่งเสริมสุขภาพ	2.63	1.30	ปานกลาง
2.การดูแลบุตรหลานสมาชิก	2.60	1.34	น้อย
3.กองทุนผู้สูงอายุ	2.66	1.37	ปานกลาง
4.สนับสนุนค่ารักษาพยาบาล	2.40	1.42	น้อย
5.การช่วยเหลือด้านการฌาปนกิจสงเคราะห์	2.79	1.37	ปานกลาง
6.การช่วยเหลือสมาชิกที่ประสบภัยพิบัติ	2.20	1.21	น้อย
7.การจัดกองทุนเพื่อการศึกษาแก่บุตรหลานของสมาชิก	2.45	1.44	น้อย
ด้านคณะกรรมการ			
1.วิธีการเลือกคณะกรรมการ	4.09	0.74	มาก
2. การปฏิบัติงาน	4.11	0.80	มาก
3. ความรับผิดชอบ	4.22	0.77	มากที่สุด
4.ความโปร่งใสในการดำเนินงาน	4.42	0.68	มากที่สุด

ตารางที่ 4.4 ระดับความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อกลุ่มออมทรัพย์ (ต่อ)

ความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ผล
ด้านคณะกรรมการ(ต่อ)			
5.การรับฟังความคิดเห็น	4.16	0.74	มาก
6.ความเชื่อมั่นศรัทธาและไว้วางใจ	4.26	0.73	มากที่สุด
7.การจัดสรรผลประโยชน์			
8.ความซื่อสัตย์สุจริต	4.23	0.74	มากที่สุด
9.การพัฒนากลุ่มออมทรัพย์	4.39	0.73	มากที่สุด
	4.02	0.86	มาก
ด้านสมาชิก			
1.ความร่วมมือในการประชุม	3.86	0.92	มาก
2.มีการแสดงความคิดเห็น	3.79	0.94	มาก
3.มีส่วนร่วมในการเลือกผู้นำ	4.01	0.95	มาก
4.ความมีส่วนร่วมของสมาชิก	3.43	1.07	มาก
5.ความตรงต่อเวลาการฝากเงิน	3.81	0.97	มาก
6.ความตรงต่อเวลาการชำระหนี้	3.60	1.11	มาก

ที่มา : จากการคำนวณ

4.3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของกลุ่มออมทรัพย์

การวิเคราะห์องค์ประกอบได้นำแบบสอบถามคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ด้านปัจจัยที่ผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของกลุ่มออมทรัพย์ มาทำการวิเคราะห์องค์ประกอบโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows โดยทำการสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีวิเคราะห์ส่วนประกอบสำคัญและทำการวิเคราะห์หมุนแกนแบบมุมฉาก (orthogonal rotation) โดยวิธีการวาริแมกซ์ (varimax method) ได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

4.3.1 การสกัดองค์ประกอบ

การสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีการวิเคราะห์ส่วนประกอบ ได้ค่าความร่วมกัน (communality) จำนวนองค์ประกอบ (factors) ค่าไอเกน (eigen value) ค้าร้อยละของความแปรปรวน (percentage of variance) ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมในแต่ละองค์ประกอบ (cumulative percentage of variance) ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของแบบสอบถาม ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.5 จำนวนองค์ประกอบ ค่าไอเกน ค่าร้อยละความแปรปรวน ค่าร้อยละความแปรปรวน

องค์ประกอบ	Eigen Value	ร้อยละความแปรปรวน	ร้อยละความแปรปรวนสะสม
1	7.953	20.393	20.393
2	3.999	10.253	30.646
3	2.900	7.436	38.082
4	2.017	5.171	43.253
5	1.792	4.595	47.848
6	1.634	4.190	52.038
7	1.379	3.536	55.573
8	1.297	3.326	58.900
9	1.172	3.005	61.905
10	1.140	2.923	64.828
11	1.088	2.790	67.618

ที่มา : จากการคำนวณ

จากตาราง4.12 พบว่าค่าไอเกน (eigen value) ในแต่ละองค์ประกอบมีค่าไอเกนมากกว่า 1.0 ขึ้นไป จะได้องค์ประกอบทั้งหมด 11 องค์ประกอบ เมื่อพิจารณาทั้ง 11 องค์ประกอบ ผลปรากฏว่าความแปรปรวนสะสมทั้ง 11 องค์ประกอบ เท่ากับร้อยละ 67.618 ของความแปรปรวนทั้งหมด

4.3.2 การหมุนแกน

การวิเคราะห์แบบการวิเคราะห์หมุนแกนแบบมุมฉาก (orthogonal rotation) โดยวิธีวารีแมกซ์ (varimax method) เพื่อให้ตัวแปรสัมพันธ์กับองค์ประกอบมีลักษณะที่ชัดเจนขึ้น จากตาราง4.6 พบว่า เมื่อใช้การพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบตามเกณฑ์ คือเลือกตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าเข้าใกล้ 1 และ -1 ซึ่งถือว่าเป็นตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่ามาก ค่าน้ำหนักองค์ประกอบในแต่ละตัวแปร จำนวน 39 ตัวแปร มีจำนวนองค์ประกอบ 11 องค์ประกอบ

ตารางที่ 4.6 ค่าน้ำขององค์ประกอบ

ตัวแปร	องค์ประกอบ										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
fin_1.1						.705					
fin_2.1						.648					
fin_3.1						.720					
fin_4.1								.674			
fin_5.1											
fin_6.1											
fin_7.1											.719
fin_8.1							.700				
fin_9.1								.718			
fin_10.1										.861	
service_1.1	.860										
service_2.1	.827										
service_3.1	.806										
service_4.1	.747										
service_5.1	.760										
service_6.1				696							
service_7.1				.662							
service_8.1				.650							
service_9.1				.671							
service_10.1									.604		
service_11.1									.755		
wel_1.1			.502								
wel_2.1			.545								
wel_3.1			.555								
wel_4.1			.701								
wel_5.1			.789								
wel_6.1			.824								
comm_1.1											
comm_2.1					.677						
comm_3.1					.738						
comm_4.1					.693						
comm_5.1											
comm_6.1		.741									
comm_7.1		.787									
comm_8.1		.774									
mem_1.1											
mem_2.1											
mem_3.1											
mem_4.1											

ที่มา : จากการคำนวณ

4.3.3 การจัดกลุ่มตัวแปร

เมื่อพิจารณาว่าตัวแปรใดจะอยู่ในองค์ประกอบใด ใช้พิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบตามเกณฑ์ คือเลือกตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าเข้าใกล้ 1 และ -1 และตัวแปรที่มีค่าในองค์ประกอบมากกว่า 1 องค์ประกอบ ถือว่าเป็นตัวแปรซ้ำซ้อนถูกตัดทิ้งไป และองค์ประกอบที่ถือว่าชัดเจนตามเกณฑ์นั้น ต้องมีจำนวนข้อตัวแปรอยู่ในองค์ประกอบนั้นๆไม่น้อยกว่า 1 ตัวแปร จึงจะจัดว่าเป็น 1 องค์ประกอบ สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4.7 ผลวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยที่ผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวกลุ่มออมทรัพย์

ปัจจัย	ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	น้ำหนักตัวแปร	ค่าไอเกน	ความแปรปรวน
1. การบริการ (service)	service_1.1	3.945	1.173	0.860	7.953	20.393
	service_2.1	3.911	1.254	0.827		
	service_3.1	4.116	1.105	0.806		
	service_4.1	3.938	1.182	0.747		
	service_5.1	4.034	1.085	0.760		
2. คณะกรรมการ (comm)	comm_6.1	3.849	1.026		3.999	10.253
	comm_7.1	3.897	1.087	0.741		
	comm_8.1	4.096	0.912	0.787		
				0.774		
3. สวัสดิการ (wel)	wel_1.1	2.034	1.478	0.502	2.900	7.436
	wel_2.1	2.370	1.419	0.545		
	wel_3.1	3.164	1.434	0.555		
	wel_4.1	2.774	1.521	0.701		
	wel_5.1	2.253	1.471	0.789		
	wel_6.1	2.493	1.550	0.824		
4. การบริการ (service)	service_6.1	3.863	1.224	0.696	2.017	5.171
	service_7.1	4.027	1.156	0.662		
	service_8.1	4.041	1.237	0.650		

ตารางที่ 4.7 ผลวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยที่ผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวกลุ่มออมทรัพย์ (ต่อ)

ปัจจัย	ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	น้ำหนักตัวแปร	ค่าไอเกน	ความแปรปรวน
4. การบริการ (service) (ต่อ)	service_9.1	3.342	1.478	0.671		
5. คณะกรรมการ (comm)	comm_2.1 comm_3.1 comm_4.1	3.781 3.952 4.000	1.117 0.964 0.925	0.677 0.738 0.693	1.792	4.595
6. การเงิน (fin)	fin_1.1 fin_2.1 fin_3.1	3.719 4.185 3.411	1.403 1.076 1.521	0.705 0.648 0.720	1.634	4.190
7. การเงิน (fin)	fin_8.1	3.075	1.439	0.700	1.379	3.536
8. การเงิน (fin)	fin_4.1 fin_9.1	1.836 1.774	1.429 1.363	0.674 0.718	1.297	3.326
9. การบริการ (service)	service_10.1 service_11.1	3.932 4.418	1.048 0.967	0.604 0.755	1.172	3.005
10. การเงิน (fin)	fin_10.1	2.370	1.615	0.861	1.140	2.923
11. การเงิน (fin)	fin_7.1	3.253	1.597	0.786	1.088	2.790

ที่มา : จากการคำนวณ

จากตาราง 4.7 สามารถแยกปัจจัยได้ 9 ปัจจัย โดยอธิบายได้ดังนี้

ปัจจัยที่ 1 ปัจจัยเงินกู้(Loan) ประกอบด้วยการกำหนดวงเงินกู้(service_1.1) ระยะเวลาการปล่อยกู้(service_2.1) ความสะดวกในการกู้(service_3.1) คนค้ำประกัน(service_4.1) อัตราดอกเบี้ยเงินกู้(service_5.1โดยตัวแปรทั้ง 5 ตัว ร่วมกันอธิบายองค์ประกอบของปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์ได้ร้อยละ 20.393

ปัจจัยที่ 2 ปัจจัยผลการทำงานของคณะกรรมการ(work practice) ประกอบด้วย ปรับปรุงการทำงานอยู่เสมอ(comm_6.1) การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของกลุ่ม(comm_7.1) การประเมินผลงานมีความเหมาะสม(comm_8.1) โดยตัวแปรทั้ง 3 ตัว ร่วมกันอธิบายองค์ประกอบของปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์ได้ร้อยละ 10.253

ปัจจัยที่ 3 ปัจจัยสวัสดิการแก่สมาชิก(wel-1) ประกอบด้วย การให้บริการของสถานพยาบาล(wel_1.1) การเผยแพร่เอกสารวิชาการ(wel_2.1) การจัดอบรม(wel_3.1) ศึกษาดูงาน(wel_4.1) ช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ(wel_5.1) การส่งเสริมด้านสุขภาพ(wel_6.1)โดยตัวแปรทั้ง 3 ตัว ร่วมกันอธิบายองค์ประกอบของปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์ได้ร้อยละ 7.436

ปัจจัยที่ 4 ปัจจัยเงินฝาก (Deposit) ประกอบด้วย อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก(service_6.1) การแนะนำ ชักชวนให้สมาชิกฝากเงินเสมอ(service_7.1) ความสะดวกในการฝาก-ถอน(service_8.1) ความมั่นคง(service_9.1) โดยตัวแปรทั้ง 4 ตัว ร่วมกันอธิบายองค์ ประกอบของปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์ได้ร้อยละ 5.171

ปัจจัยที่ 5 ปัจจัยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ (work) ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการวางแผน(comm_2.1) ระบบควบคุมภายในมีความเหมาะสม(comm_3.1) การประสานงาน(comm_4.1) โดยตัวแปรทั้ง 3 ตัว ร่วมกันอธิบายองค์ประกอบของปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์ได้ร้อยละ 4.595

ปัจจัยที่ 6 ปัจจัยที่มาของเงิน(fin) ประกอบด้วย ค่าหุ้นสมาชิก(fin_1.1) เงินฝากของกลุ่มสมาชิก(fin_2.1) และ ค่าธรรมเนียมแรกเข้า(fin_3.1) โดยตัวแปรทั้ง 3 ตัว ร่วมกันอธิบายองค์ประกอบของปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์ได้ร้อยละ 4.190

ปัจจัยที่ 7 ปัจจัยทุน (capital) ประกอบด้วย ค่าดำเนินงาน(fin_8.1) โดยตัวแปรนี้สามารถอธิบายองค์ประกอบของปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์ได้ร้อยละ 3.536

ปัจจัยที่ 8 ปัจจัยค่าจ้างและเงินกองทุน (wage - fund) ประกอบด้วย เงินทุนของกลุ่มออมทรัพย์(fin_4.1)ค่าจ้างพนักงาน(fin_9.1) โดยตัวแปรทั้ง 2 ตัว ร่วมกันอธิบายองค์ ประกอบของปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์ได้ร้อยละ 3.326

ปัจจัยที่ 9 ปัจจัยผู้ให้บริการ(service) ประกอบด้วย ความรู้ของผู้ให้บริการ(service_10.1) ความซื่อสัตย์สุจริต(service_11.1) โดยตัวแปรทั้ง 2 ตัว ร่วมกันอธิบายองค์ ประกอบของปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์ได้ร้อยละ 3.005

ปัจจัยที่ 10 ปัจจัยหนี้สูญ(bad debt) ประกอบด้วย หนี้สูญ(fim_10.1) โดยตัวแปรนี้สามารถอธิบายองค์ประกอบของปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์ได้ร้อยละ 2.923

ปัจจัยที่ 11 ปัจจัยสวัสดิการของสมาชิก(wel-2) ประกอบด้วย รายจ่ายด้านสวัสดิการของสมาชิก(fim7.1)โดยตัวแปรนี้สามารถอธิบายองค์ประกอบของปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์ได้ร้อยละ2.790

จากนั้นนำคะแนนปัจจัย (Factor Score) ของแต่ละปัจจัย มาวิเคราะห์วิธีการถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบขั้นตอน (Stepwise) เพื่อหาความสัมพันธ์กับปัจจัยที่ผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวกลุ่มออมทรัพย์ โดยวิธีการขั้นตอนจะเลือกตัวแปรอิสระเข้าสมการ โดยมีหลักเกณฑ์ว่าจะนำตัวแปรอิสระเข้าสมการถดถอยครั้งละ 1 ตัว ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.8

ในตารางที่ 8 จะแสดงถึงปัจจัยที่มีผลต่อปัจจัยที่ผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวกลุ่มออมทรัพย์ ตามลำดับสำคัญ คือ ปัจจัยที่ 3 (wel-1), ปัจจัยที่ 1 (Loan), ปัจจัยที่ 2 (work practice), ปัจจัยที่ 4 (Deposit), ปัจจัยที่ 7 (capital), ปัจจัยที่ 6 (fin), ปัจจัยที่ 8 (wage-fund), ปัจจัยที่ 5 (work), ปัจจัยที่ 9 (service), ปัจจัยที่ 10 (bad debt), ปัจจัยที่ 11 (wel-2) ซึ่งมีสัมประสิทธิ์การถดถอย (ค่า BATA) เพื่อบอกน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตาม คือ ปัจจัยที่ผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวกลุ่มออมทรัพย์โดยรวม(Sum_F) และทิศทางของความสัมพันธ์เป็นไปในทางบวก

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่ผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวกลุ่มออมทรัพย์โดยรวมของกลุ่มออมทรัพย์ ได้แก่ 1) ปัจจัยสวัสดิการแก่สมาชิก ประกอบด้วย การให้บริการของสถานพยาบาล, การเผยแพร่เอกสารวิชาการ, การจัดอบรม, ศึกษาดูงาน, ช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ, การส่งเสริมด้านสุขภาพ 2) ปัจจัยเงินกู้ ประกอบด้วยการกำหนดวงเงินกู้, ระยะเวลาการปล่อยกู้, ความสะดวกในการกู้, คนค้ำประกัน, อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ 3)

ปัจจัยผลการทำงานของคณะกรรมการ ประกอบด้วย ปรับปรุงการทำงานอยู่เสมอ, การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของกลุ่ม, การประเมินผลงานมีความเหมาะสม 4) ปัจจัยเงินฝาก ประกอบด้วย อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก, การแนะนำ ชักชวนให้สมาชิกฝากเงินเสมอ, ความสะดวกในการฝาก-ถอน, ความมั่นคง 5) ปัจจัยทุน ประกอบด้วย ค่าดำเนินงาน 6) ปัจจัยที่มาของเงิน ประกอบด้วย ค่าหุ้นสมาชิก, เงินฝากของกลุ่มสมาชิก, ค่าธรรมเนียมแรกเข้า 7) ปัจจัยค่าจ้างและเงินกองทุน ประกอบด้วย กองทุนเงินหมู่บ้าน, ค่าจ้างพนักงาน 8) ปัจจัยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการวางแผน, ระบบควบคุมภายในมีความเหมาะสม, การประสานงาน 9) ปัจจัยผู้ให้บริการ ประกอบด้วย ความรู้ของผู้ให้บริการ, ความซื่อสัตย์สุจริต 10) ปัจจัยหนี้สูญ ประกอบด้วย หนี้สูญ 11) ปัจจัยสวัสดิการของสมาชิก ประกอบด้วย รายจ่ายด้านสวัสดิการของสมาชิก

ตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่ผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของกลุ่มออมทรัพย์ โดยใช้ถดถอยเชิงพหุคูณ

ปัจจัย	B	SE B	BETA	T	Sig
Constant	134.678	0.083	-	1618.042	0.000*
wel-1	9.993	0.084	0.469	119.649	0.000*
Loan	9.598	0.084	0.450	114.919	0.000*
work practice	9.548	0.084	0.448	114.312	0.000*
Deposit	6.357	0.084	0.298	76.106	0.000*
capital	5.772	0.084	0.271	69.107	0.000*
fin	4.906	0.084	0.230	58.734	0.000*
wage-fund	4.888	0.084	0.229	58.527	0.000*
work	4.628	0.084	0.217	55.412	0.000*
service	3.751	0.084	0.176	44.908	0.000*
bad debt	2.743	0.084	0.129	32.838	0.000*
wel-2	2.410	0.084	0.113	28.851	0.000*
Multiple R =.999 , R^2 =.998 , F =5911.847 , SigF = 0.000*					

ที่มา : จากการคำนวณ

a. Dependent Variable: Sum_F

* มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

4.4 รูปแบบของการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ในอนาคต

ในการศึกษาได้นำเอาดัชนีความพึงพอใจแบบถ่วงน้ำหนัก (Weight Utility Index) เข้ามาใช้เพื่อหาอันดับความสำคัญของการวัดความคิดเห็นรูปแบบของการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ในอนาคตอันดับที่ 1 – 3 ซึ่งผลการวิเคราะห์จะเป็นดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์รูปแบบของการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ในอนาคต

ความคิดเห็น	จำนวนผู้ที่เลือกตอบ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	WUI
ด้านทุนทางสังคม				
1. สร้างให้เกิดความเชื่อมั่นศรัทธาและมีจิตสำนึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของกลุ่มออมทรัพย์	302	4.37	0.73	4.37(3)
2. ส่งเสริมให้สมาชิกมีสามัคคีกันเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆร่วมกัน	302	4.38	0.74	4.38(3)
3. การออกกฎระเบียบ ข้อบังคับต้องบูรณาการเข้ากับกฎของสังคม	302	4.24	0.96	4.27
4. ต้องสร้างภาพลักษณ์และให้ความสำคัญเกี่ยวกับความเชื่อถือผู้นำ	302	4.45	0.67	4.45(2)
5. ส่งเสริมให้สมาชิก เคารพกฎกติกาทางสังคม	302	4.52	0.81	4.55(1)
ด้านเครือข่าย				
1. ส่งเสริมให้เกิดการเผยแพร่องค์ความรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น	302	4.12	0.97	4.15(1)
2. องค์การเครือข่ายจะต้องมีบทบาท อำนาจหน้าที่ที่	302	3.95	1.10	3.99
3. ควรมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการติดต่อข่าวสาร	302	3.54	1.32	3.54
4. ต้องสร้างความรู้สึกอย่างทำมากกว่าความคิดที่ว่าจะต้องทำ	302	3.97	1.08	4.04(2)
5. จัดกิจกรรม ให้รู้จักเครือข่ายอย่างแพร่หลาย	302	4.01	0.88	4.01(3)

ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์รูปแบบของการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ในอนาคต (ต่อ)

ความคิดเห็น	จำนวนผู้ที่เลือกตอบ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	WUI
ด้านภาวะผู้นำ				
1. ความสำคัญถึงวิธีการคัดเลือกคณะกรรมการที่โปร่งใส	302	4.36	0.68	4.36(1)
2. ฝึกอบรมส่งเสริมการเรียนรู้	302	4.25	0.85	4.25(3)
3. ควรจัดระบบการให้ผลตอบแทนแก่ผู้ที่ทำงาน เพื่อให้เกิดแรงจูงใจ	302	4.03	0.89	4.03
4. การถ่ายทอดความรู้ความสามารถให้กับคนรุ่นใหม่	302	4.28	0.87	4.28(2)
ด้านการมีส่วนร่วม				
1. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิก	302	4.35	0.78	4.35(2)
2. ต้องสร้างจิตสำนึกร่วมกันในความเป็นเจ้าของสถาบันการเงินชุมชน	302	4.27	0.77	4.27
3. เปิดโอกาสให้สมาชิกตัดสินใจ	302	4.37	0.77	4.37(1)
4. ส่งเสริมให้คณะกรรมการเป็นตัวอย่างที่ดี	302	4.34	0.75	4.34(3)
ด้านทรัพยากรการบริหารจัดการ				
ด้านบุคคล				
1. ส่งเสริมให้สมาชิกเกิดความร่วมมือและเข้าร่วมกิจกรรม	302	4.25	0.71	4.25(2)
2. อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ	302	4.26	0.81	4.26(1)
3. ควรมีเจ้าหน้าที่เพิ่มขึ้น	302	3.87	1.22	3.93
4. การจัดอบรม	302	3.99	0.92	3.99(3)
5. จัดกิจกรรมให้รางวัลกับสมาชิกที่ชำระเงินตรงตามเงื่อนไข	302	3.66	1.19	3.66

ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์รูปแบบของการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ในอนาคต (ต่อ)

ความคิดเห็น	จำนวนผู้ที่เลือกตอบ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	WUI
ด้านทรัพยากรการบริหารจัดการด้านการเงิน				
1. จัดตั้งหน่วยงานที่ให้คำปรึกษา เกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการเงิน	302	3.88	1.07	3.88
2. ส่งเสริมด้านสวัสดิการ	302	3.86	1.14	3.86
3. ควรส่งเสริม อบรม แนะนำให้ความรู้ด้านการปล่อยเงินกู้	302	4.13	0.98	4.13(3)
4. การให้ข้อมูลเกี่ยวกับจุดคุ้มทุนการดำเนินงาน	302	4.14	0.89	4.14(2)
5. ส่งเสริมในเรื่องของการออมเงินฝาก เงินสัจจะ	302	4.23	0.83	4.23(1)
ด้านทรัพยากรการบริหารจัดการด้านวัสดุ อุปกรณ์				
1. รัฐควรมีนโยบายให้กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วม	302	4.0	1.24	4.00(2)
2. กลุ่มออมทรัพย์ควรมีอาคารสถานที่ทำการที่ปลอดภัย มั่นคง	302	3.90	1.27	3.90(3)
3. ส่งเสริมการจัดสรรในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆตามความเหมาะสม	302	3.79	1.23	3.79
4. ควรมีการจดบันทึกทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์	302	4.08	1.22	4.12(1)
ด้านกลไกและการบริหาร				
1. แนวทางการดำเนินงานให้ขึ้นอยู่กับมติที่ประชุมใหญ่	302	4.27	0.90	4.27
2. ผู้บริหารต้องกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน	302	4.30	0.83	4.30(3)

ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์รูปแบบของการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ในอนาคต (ต่อ)

ความคิดเห็น	จำนวนผู้ที่เลือกตอบ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	WUI
ด้านกลไกและการบริหาร (ต่อ)				
3. คณะกรรมการควรให้สมาชิกให้เข้าใจ วัตถุประสงค์ การดำเนินงาน	302	4.29	0.85	4.29
4. ควรมีการแบ่งหน้าที่การทำงานที่จัดเจน	302	4.31	0.78	4.31[(2)]
5. ส่งเสริมให้มีการควบคุมภายในและการตรวจสอบการดำเนินงาน	302	4.36	0.72	4.36[(1)]
6. หน่วยงานของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรทำการจัดสัมมนาอบรม ให้กับกลุ่มออมทรัพย์	302	4.15	1.10	4.15
7. พัฒนากลุ่มออมทรัพย์เป็นองค์กรมหาชนในกำกับของรัฐ	302	3.71	1.29	3.71

ที่มา : จากการคำนวณ

[(1)], [(2)] และ [(3)] หมายถึง ให้ความสำคัญเป็นอันดับที่ 1, 2 และ 3

ในการศึกษาได้นำเอาระดับความคิดเห็นมาถ่วงน้ำหนัก เพื่อหาอันดับความสำคัญของการวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบของการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ในอนาคต เป็นอันดับที่ 1, 2 และ 3 ซึ่งจะแยกพิจารณาในแต่ละด้าน ผลการศึกษาจากตาราง 4.9 พบว่า

ด้านต้นทุนทางสังคม

คณะกรรมการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้สมาชิก เคารพกฎกติกาทางสังคมเป็นอันดับที่ 1 อันดับที่ 2 คือ การสร้างภาพลักษณ์และให้ความสำคัญเกี่ยวกับความเชื่อถือผู้นำ อันดับที่ 3 คือ การส่งเสริมให้สมาชิกมีสามัคคีกัน เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆร่วมกัน โดยมีค่า WUI เท่ากับ 4.55, 4.45 และ 4.38 ตามลำดับ

ในด้านเครือข่าย

คณะกรรมการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้สมาชิกมีสามัคคีกันเป็นอันดับที่ 1 อันที่ 2 คือ การสร้างความรู้สึกอย่างทำมากกว่าความคิดที่ว่าจะต้องทำ และอันดับที่ 3 คือการจัดกิจกรรมให้รู้จักเครือข่ายอย่างแพร่หลาย โดยมีค่า WUI เท่ากับ 4.15, 4.04 และ 4.01ตามลำดับ

ในด้านภาวะผู้นำ

คณะกรรมการให้ความสำคัญกับการความสำคัญถึงวิธีการคัดเลือกคณะกรรมการที่โปร่งใสเป็นอันที่ 1 อันดับที่ 2 คือการถ่ายทอดความรู้ความสามารถให้กับคนรุ่นใหม่ และอันดับที่ 3 คือการฝึกอบรมส่งเสริมการเรียนรู้ โดยมีค่า WUI เท่ากับ 4.36, 4.28 และ 4.25ตามลำดับ

ในด้านการมีส่วนร่วม

คณะกรรมการให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้สมาชิกตัดสินใจเป็นอันดับที่ 1 อันดับที่ 2 คือการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิก และอันดับที่ 3 คือการส่งเสริมให้คณะกรรมการเป็นตัวอย่างที่ดี โดยมีค่า WUI เท่ากับ 4.37, 4.35 และ 4.34 ตามลำดับ

ในด้านทรัพยากรการบริหารจัดการด้านบุคคล

คณะกรรมการให้ความสำคัญกับการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ เป็นอันดับที่ 1 อันดับที่ 2 คือการส่งเสริมให้สมาชิกเกิดความร่วมมือและเข้าร่วมกิจกรรม และอันดับที่ 3 คือการจัดอบรม โดยมีค่า WUI เท่ากับ 4.26, 4.25 และ 3.99 ตามลำดับ

ในด้านทรัพยากรการบริหารจัดการด้านการเงิน

คณะกรรมการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมในเรื่องของการออมเงินฝาก เงินสัจจะเป็นอันดับที่ 1 อันดับที่ 2 คือ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับจุดคุ้มทุนการดำเนินงาน และอันดับที่ 3 คือการส่งเสริม อบรม แนะนำให้ความรู้ด้านการปล่อยเงินกู้ โดยมีค่า WUI เท่ากับ 4.23, 4.14 และ 4.13 ตามลำดับ

ในด้านทรัพยากรการบริหารจัดการด้านวัสดุ อุปกรณ์

คณะกรรมการให้ความสำคัญกับการจดบันทึกทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์เป็นอันดับที่ 1 อันดับที่ 2 คือ รัฐควรมีนโยบายให้กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วม และ อันดับที่ 3 คือ การมีอาคารสถานที่ทำการที่ปลอดภัย มั่นคง โดยมีค่า WUI เท่ากับ 4.12, 4.00 และ 3.90 ตามลำดับ

ในด้านกลไกและการบริหาร

คณะกรรมการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้มีการควบคุมภายในและการตรวจสอบการดำเนินงานเป็นอันดับที่ 1 อันดับที่ 2 คือการแบ่งหน้าที่การทำงานที่จัดเจน และอันดับที่ 3 คือผู้บริหารต้องกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ให้ชัดเจน โดยมีค่า WUI เท่ากับ 4.36, 4.31 และ 4.30 ตามลำดับ

บทที่ 5
สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานและผลการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์และเพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินงานในอนาคตของกลุ่มออม สามารถสรุปผลการศึกษา ดังนี้

5.1.1 ลักษณะการดำเนินงานและผลการดำเนินงาน

ลักษณะการดำเนินงานและผลการดำเนินงานสรุปได้ดังนี้

1) การดำเนินงาน กลุ่มออมทรัพย์ส่วนใหญ่มีจำนวนคณะกรรมการ 6 – 10 คน การดำเนินงานในด้าน การออมทรัพย์ และการให้กู้ยืม มีแผนการดำเนินงานแต่ไม่มีลายลักษณ์อักษร

2) ผลการดำเนินงาน จากการวิเคราะห์ 5 ปีย้อนหลังตั้งแต่ปี 2547 – 2551 พบว่า ด้านทุนเรือนหุ้น การเจริญเติบโตโดยเฉลี่ยที่คงที่ ด้านจำนวนสมาชิก การเจริญเติบโตโดยเฉลี่ยมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น ด้านเงินทุนสำรอง การเจริญเติบโตโดยเฉลี่ยมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น ด้านทุนดำเนินการมีการเจริญเติบโตโดยเฉลี่ยที่คงที่ ด้านเงินฝากมีการเจริญเติบโตโดยเฉลี่ยที่ลดลง ด้านหนี้สินมีการเจริญเติบโตโดยเฉลี่ยที่คงที่ ด้านเงินให้กู้มีการเจริญเติบโตโดยเฉลี่ยที่คงที่ ด้านกำไรสุทธิมีการเจริญเติบโตโดยเฉลี่ยที่คงที่

5.1.2 ความพึงพอใจของสมาชิก

ข้อมูลทั่วไป สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 46 – 60 ปี ประกอบอาชีพ อื่นๆ

ความพึงพอใจของสมาชิก การศึกษาครั้งนี้ได้พิจารณา 5 ด้านคือ ด้านการเงิน ด้านการให้บริการ ด้านสวัสดิการ ด้านคณะกรรมการ และด้านสมาชิก ได้ผลดังนี้

1) ด้านการเงิน สมาชิกมีความพึงพอใจสูงสุดในด้าน ความสะดวกในการฝากเงิน และมีความพึงพอใจน้อยที่สุดในด้าน ประเภทของการกู้

2) ด้านการให้บริการ สมาชิกมีความพึงพอใจสูงสุดในด้านการเอาใจใส่ช่วยเหลือและให้คำแนะนำจากคณะกรรมการ และมีความพึงพอใจน้อยสุดในด้าน การพัฒนา ปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย

3) ด้านสวัสดิการ สมาชิกมีความพึงพอใจสูงสุดในด้านสวัสดิการช่วยเหลือด้านการฌาปนกิจสงเคราะห์แก่สมาชิก และมีความพึงพอใจน้อยสุดในด้าน การจัดสรรเงินช่วยเหลือสมาชิกที่ประสบภัยพิบัติ

4) ด้านคณะกรรมการ สมาชิกมีความพึงพอใจสูงสุดในด้านความโปร่งใสในการดำเนินงานของคณะกรรมการ และมีความพึงพอใจน้อยที่สุดในด้านความสามารถในการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์

5) ด้านสมาชิก สมาชิกมีความพึงพอใจสูงสุดในด้านความมีส่วนร่วมในการเลือกคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ และมีความพึงพอใจน้อยสุดในด้านความมีส่วนร่วมของสมาชิกในการฝึกอบรมและพัฒนากลุ่มออมทรัพย์

ทางด้านความพึงพอใจรวมในแต่ละด้านพบว่าสมาชิกมีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านคณะกรรมการ และสมาชิกมีความพึงพอใจน้อยที่สุดคือด้านสวัสดิการ

5.1.3 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่าปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์ ประกอบไปด้วย 11 ปัจจัยโดยเรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้

1) ปัจจัยสวัสดิการแก่สมาชิก ประกอบด้วย การให้บริการของสถานพยาบาล การเผยแพร่เอกสารวิชาการ การจัดอบรม ศึกษาดูงาน ช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ และ การส่งเสริมด้านสุขภาพ โดยตัวแปรเหล่านี้อธิบายองค์ประกอบด้านสวัสดิการแก่สมาชิก 7.436

2) ปัจจัยเงินกู้ ประกอบด้วยการกำหนดวงเงินกู้ ระยะเวลาการปล่อยกู้ ความสะดวกในการกู้ คนค้ำประกัน และ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ โดยตัวแปรเหล่านี้อธิบายองค์ประกอบด้านเงินกู้ 10.253

3) ปัจจัยผลการทำงานของคณะกรรมการ ประกอบด้วย ปรับปรุงการทำงานอยู่เสมอ, การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของกลุ่ม, การประเมินผลงานมีความเหมาะสมโดยตัวแปรเหล่านี้อธิบายองค์ประกอบด้านผลการทำงานของคณะกรรมการ 10.253

4) ปัจจัยเงินฝาก ประกอบด้วย อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก การแนะนำ ชักชวนให้สมาชิกฝากเงินเสมอ, ความสะดวกในการฝาก-ถอน ความมั่นคง โดยตัวแปรเหล่านี้อธิบายองค์ประกอบด้านเงินฝาก 5.171

5) ปัจจัยทุน ประกอบด้วย ค่าดำเนินงาน โดยตัวแปรนี้อธิบายองค์ประกอบด้านทุน 3.536

6) ปัจจัยที่มาของเงิน ประกอบด้วย ค่าหุ้นสมาชิก เงินฝากของกลุ่มสมาชิก ค่าธรรมเนียมแรกเข้า โดยตัวแปรเหล่านี้อธิบายองค์ประกอบด้านที่มาของเงิน 4.190

7) ปัจจัยค่าจ้างและเงินกองทุน ประกอบด้วย กองทุนเงินหมู่บ้าน ค่าจ้างพนักงาน โดยตัวแปรเหล่านี้อธิบายองค์ประกอบด้านค่าจ้างและเงินกองทุน โดยตัวแปรเหล่านี้อธิบายองค์ประกอบด้านค่าจ้างและเงินกองทุน 3.326

8) ปัจจัยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการวางแผน ระบบควบคุมภายในมีความเหมาะสม การประสานงาน โดยตัวแปรเหล่านี้อธิบายองค์ประกอบด้านการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ 4.595

9) ปัจจัยผู้ให้บริการ ประกอบด้วย ความรู้ของผู้ให้บริการ ความซื่อสัตย์สุจริต โดยตัวแปรนี้อธิบายองค์ประกอบด้านผู้ให้บริการ 3.005

10) ปัจจัยหนี้สูญ ประกอบด้วย หนี้สูญ โดยตัวแปรนี้อธิบายองค์ประกอบด้านหนี้สูญ 2.923

11) ปัจจัยสวัสดิการของสมาชิก ประกอบด้วย รายจ่ายด้านสวัสดิการของสมาชิก โดยตัวแปรนี้อธิบายองค์ประกอบด้าน 2.790

5.1.4 รูปแบบของการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ในอนาคต

การศึกษาครั้งนี้ได้พิจารณารูปแบบการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ในอนาคต 8 ด้าน ประกอบด้วย ด้านทุนทางสังคม ด้านเครือข่าย ด้านภาวะผู้นำ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านทรัพยากรการบริหารจัดการด้านบุคคล ด้านทรัพยากรการบริหารจัดการด้านการเงิน ด้านทรัพยากรการบริหารจัดการด้านวัสดุ อุปกรณ์ และด้านกลไกและการบริหารจัดการ พบว่า

1) ด้านทุนทางสังคม คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ให้ความสำคัญมากที่สุดในเรื่อง การส่งเสริมให้สมาชิก เคารพกฎกติกาทางสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

2) ด้านเครือข่าย คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ให้ความสำคัญมากที่สุดในการส่งเสริมให้สมาชิกมีสามัคคีกัน

3) ด้านภาวะผู้นำ คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ให้ความสำคัญมากที่สุดในเรื่องส่งเสริมให้สมาชิกเห็นความสำคัญถึงวิธีการคัดเลือก สรรหา บุคคลเข้ามาเป็นคณะกรรมการที่โปร่งใส มีความซื่อสัตย์ มีจริยธรรม

4) ด้านการมีส่วนร่วม คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ให้ความสำคัญมากที่สุดในเรื่อง เปิดโอกาสให้สมาชิกตัดสินใจและกำหนดความต้องการของสมาชิกอย่างแท้จริง

5) ด้านทรัพยากรการบริหารจัดการด้านบุคคล คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ ให้ความสำคัญมากที่สุดในเรื่องอบรมให้ความรู้กับคณะกรรมการและสมาชิกในเรื่องเกี่ยวกับกฎระเบียบ ของกลุ่มออมทรัพย์ รวมถึงเรื่องคุณธรรม ความเสียสละ ความซื่อสัตย์

6) ด้านทรัพยากรการบริหารจัดการดานการเงิน คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ ให้ความสำคัญมากที่สุดในเรื่องการส่งเสริมเรื่องของการออมเงินฝาก เงินสัจจะเพื่อเป็นการระดมเงินออมให้มาก

7) ด้านทรัพยากรการบริหารจัดการด้านวัสดุ อุปกรณ์ คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ให้ความสำคัญมากที่สุดในเรื่องควรมีการจดบันทึกทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์ ไม่ให้เกิดการสูญหาย

8) ด้านกลไกและการบริหารจัดการ คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ ให้ความสำคัญมากที่สุดในเรื่องส่งเสริมให้มีการควบคุมภายในและการตรวจสอบการดำเนินงานให้อยู่ในระเบียบข้อบังคับ อย่างสม่ำเสมอ

สำหรับความคิดเห็นโดยรวมในแต่ละด้านพบว่า คณะกรรมการให้ความสำคัญมากที่สุดในด้าน ทุนทางสังคม และให้ความสำคัญน้อยที่สุดในด้านกลไกและการบริหาร

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

กลุ่มออมทรัพย์ที่จัดตั้งขึ้นในแต่ละชุมชนย่อมมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนนั้นให้เกิดความเข้มแข็ง ดังนั้นรัฐบาลควรมีการกำหนดหน่วยงานที่เข้ามาดูแลและช่วยพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เหล่านี้อย่างแท้จริง เพราะจากการศึกษาพบว่าการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เหล่านี้มักจะดำเนินงานตามมีตามเกิด

5.2.3 ข้อเสนอในการศึกษาครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการศึกษาเฉพาะกลุ่มออมทรัพย์ที่เกิดขึ้นเอง โดยไม่มีหน่วยงานใดเข้าไปช่วยหรือให้การสนับสนุน ดังนั้นควรมีการศึกษาในกลุ่มออมทรัพย์ประเภทอื่นด้วย นอกจากนี้ในการศึกษาครั้งนี้จำนวนตัวอย่างมีจำนวน 302 กลุ่ม อาจมีสัดส่วนที่น้อยเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรทั้งหมด เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณ ดังนั้นหากมีการขยายสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้นจะทำให้ผลการศึกษาชัดเจนขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา แก้วเทพ และกนกศักดิ์ แก้วเทพ. 2530. **การพึ่งตนเองศักยภาพในการพัฒนาชนบท.** กรุงเทพฯ : สภาคาทอลิคแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา.

กิ่งแก้ว อินหว่าง และคณะ. 2532. **การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตกับการพัฒนาชนบท.** กรุเทพฯ : กรมการพัฒนาชุมชน.

จำนง สมประสงค์. 2539. **การจัดตั้งและการบริหารงานของธนาคารหมู่บ้านตามแนวพระราชดำริ.** กรุงเทพฯ : ธรรมสภา.

ชาติชาย มณีกาญจน์. 2534. **ศักยภาพขององค์กรชุมชนในการจัดการกองทุนหมุนเวียน.** วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต สาขาการศึกษานอกระบบ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เต็มใจ สุวรรณทัต. 2533. นโยบายยูรกิจสหกรณ์ออมทรัพย์. **หนังสือพิมพ์สหกรณ์.48(3).** หน้า 33-37.

ประเจิด สินทรัพย์ และคณะ. 2521. **การศึกษาการสะสมทุนของกสิกรในจังหวัดภาคเหนือ.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. มปป. **นโยบายและมาตรการในการส่งเสริมธุรกิจชุมชน.** (อัดสำเนา)

ผจงจิต บุญราช. 2520. **การวิเคราะห์การสะสมทุนของเกษตรกรในเขตเศรษฐกิจที่ 11 ปี 2518-19.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พรรณทิพย์ เพชรมาก และคณะฯ. 2536. **กลุ่มออมทรัพย์และกระบวนการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยคนจนในเมือง : ประสบการทำงานจากองค์กรนานาชาติเพื่อร่วมกันพัฒนา.** กรุงเทพฯ : องค์กรนานาชาติเพื่อร่วมกันพัฒนา.

มนูญ สอนเกิด. 2540. **สภาพความต้องการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มดีเด่นระดับเขต ปี 2539 กับกลุ่มทั่วไป.** กรุงเทพฯ : กรมการพัฒนาชุมชน.

ศิลา ฤทธิ์นิรันดร์. 2532. **ปัญหาหนี้สินและทางออกของเกษตรกรภาคเหนือตอนล่างและภาคกลาง.** วารสารทางใหม่.3(5).

อรทัย ทรายมูล. 2536. องค์กรธุรกิจชุมชน. **วารสารทางใหม่**, 7, 6: 25-30.

อคิน ระพีพัฒน์. 2530. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย.**วารสารสังคมพัฒนา.** ฉบับที่ 1 (มกราคม 2530).